National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

JUL 28 1980
NATIONAL LIBRARY
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
DES PÉRIODIQUES

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ESTO 80

Nr. 54 (2689) XXIX aastakäik

Neljapäeval, 17. juulil 1980 — Thursday, July 17. 1980

Üksiknumbri hind 45 senti

APELL

Eesti rahva pöördumine kõikide rahvaste ja riikide ning kõigi maade ajakirjanduse poole

Eestlased vaba maailma maadelt, olles kogunenud ESTO-80 kultuuripäevadele Stokholmis, on kolmandal Ülemaailmsel Eesti Rahvuskongressil vastu võtnud alljärgneva apelli kogu eesti rahva nimel:

Meie ühineme Eesti Demokraatliku Liikumise ja Eesti Rahvusrinde poolt okupeeritud Eestist Liitunud Rahvaste Organisatsioonile saadetud apelliga, milles nõutakse Nõukogude Liidu okupatsioonivägede väljaviimist ja demokraatliku riigikorra taastamist Eestis, rahvaste enesemääramise õiguse alusel. Nii vabal eestlaskonnal kui ka kõikidel vabadel rahvastel on kohustusi nende vabadusliikumiste vastu.

Meie avaldame tänu kõikidele riikidele, kes on keeldunud tunnustamast Nõukogude Liidu ebaseaduslikku okupatsiooni Eestis.

Meie pöördume kõigi maailma rahvaste ja riikide poole palvega, toetada eesti rahva nõuet vabaduseks ning ühineda meie protestidega inimõiguste rikkumise vastu Eestis.

Meie suhtume lugupidamise ja tänutundega eesti rahvasse okupeeritud Eestis, kes senini on suutnud vastu panna tugevale venestamise survele ja kinnitame oma jatkuvat ühtekuuluvust rahvaga okupeeritud kodumaal.

Meie palume vaba maailma abi eriti neile, kes oma tõekspidamiste, rahvusliku tegevuse või usu pärast on tagakiusatud või vangistatud ning on kaotanud oma töökoha ja tervise või kes vaevlevad Nõuk. Liidu vangilaagrites. Mõtleme siiras kaastundes kõigile kannatajate perekondadele, kelle vastu okupatsioonivõimud on teinud ülekohut. Meie kutsume üles kõiki vaba rahvaid võitlema inimõiguste ja inimväärsuste eest ka Eestis.

Meie protesteerime selle vastu, et Nõukogude Liit oma imperialistlikes rünnakutes teiste rahvaste vastu, ebaseaduslikult mobiliseerib eesti noori punaarmeesse võitlema Afganistanis, Angoolas, Etioopias, Vietnamis ja mujal kus Nõukogude Liit on teostamas oma vallutusplaane.

Eesti rahva võitlus ei lõpe enne kui ta ise saab korraldada oma elu suveräänses riigis, kus on tagatud inimõigused ning valitseb vabadus ja demokraatia.

Stokholmis, 9. juulil 1980.

ÜLEMAAILMNE EESTI RAHVUSKONGRESS

•

Esitatud apell kanti ette Stokholmis toimunud eestlaste rongkäigu ajal 25.000-le eestlasele, kes selle suure aplausiga heaks kiitsid ja aktsepteerisid.

Stokholmis toimunud Esto sündmused olid juba esimesest üritusest peale eriti rahvarohked. Pildil vaade avatseremooniale, kus esireas on paremalt luuletaja Kalju Lepik, Eesti Vabariigi peakonsul Ernst Jaakson ja Rootsi sotsiaalminister Karin Söder.

Vene võimud närvilised Moskvas ja Tallinnas

Isegi Viru hotellis liiguvad sõjaväe patrullid

N. Liidus valitseb enne olümpiamängude avamist erakorraliselt suur närvilisus, mis on tingitud tuhandete välismaalaste saabumisest olümpiamängude tsentrumitesse Moskvasse ja Tallinna. Läänerii-linnadeks, kus kontrollitakse inimesi igat sammu ning jälgitakse piinliku täpsusega, et elu kulgeks partei poolt ettekirjutatud rangete eeskirjade kohaselt.

Tallinnast saabunud andmete kohaselt on Tallinna toodud 8000 vene sõdurit, kes valvavad valitsusasutusi, Pirita olümpiaseadmeid, teid ja hotelle, kus välismaalased peatuvad.

Mainitakse, et Viru hotelli koridorides võib näha sõjaväe valveposte, samuti on neid tänavatel, Piritale suunduval teel ja eriti silmatorkavalt suurel arvul olümpiaehituste juures.

On andmeid, et suur osa neist sõjaväelastest ja politseiüksustest on toodud Moskvasse Kesk-Aasiast, kus samal ajal on kohalikud politseinikud pandud erariietesse, mis annab võimaluse paremini võõraid jälgida ning takistada kohalikke elanikke nendega suhtlemisest.

Moskvasse ja Tallinna saabunud turiste käsitatakse gruppide kaupa, mis võimaldab nende üksikasjalist kontrollimist.

N. Liidu elanikkonnale seletatakse, et need ettevaatusabinõud on vajalikud CIA agentide vastu võitlemiseks, keda Carteri välispoliitiline nõuandja Brzezinski saadab N. Liitu olümpiamängusid saboteerima.

N. Liidu võimu- ja propagandamehed on hädas ka läänerriikide ajakirjandusega, kes nende arvates ei ole olümpiauudiste edasi andmisel „objektiivne". Läänerriikide ajakirjandust atakeeris oma kommentaarides teravalt uudistebüroo Novosti kommentaator Spartak Beglov,

kes oli eriti vihane, et lääne ajakirjanduses kirjeldatakse suurte politseijõudude rakendamist Moskvas ja linna andmist tiheda politsei kontrolli alla.

Gaasiplahvatus bakteritööstuses

1000 inimest N. Liidus surmava gaasi ohvriks

NEW YORK — N. Liidust on salaja välismaale toimetatud dokument, mis kinnitab, et möödunud aasta kevadel langes Sverdlovskis ligemale 1000 inimest ohvriks gaasidele, mis tekkisid plahvatusest ühes bakterisõja tehases. Venelased mainisid õnnetuse puhul, et tegemist oli ühe erilise loomade poolt edasikantava nakkushaigusega, kuid nüüd on küllalt tõendeid, mis kinnitavad, et Moskva ametlikud teated õnnetuse kohta olid rajatud valedele.

Dokumendi tegi avalikuks Ühendriikides tegutsev profiiti mittetaotlev inimõiguste eest võitlev organisatsioon Freedom House, kes ei anna aga informatsiooni dokumendi päritolu kohta.

Läänemaailma pääsenud N. Liidu dissident Alexander Ginzburg kinnitab, et dokument on ehtne ja siin ei ole tegemist võltsinguga.

Dokumendi autor mainib, et plahvatus tekkis Sverdlovski linna serval asuvas sõjatööstuses 4. ja 6. aprilli vahel 1979. aastal, paisates õhku surmavaid gaase. Peagi hakkasid tulema teated surmajuhtumitest ja paljud õnnetuse ohvrid elasid ainult mõned tunnid pärast seda kui nad toimetati haiglatesse.

Õnnetus nõudis mitusada ohvrit kohe pärast plahvatust kuid järgnevate nädalate jooksul haigestusid paljud ning ohvrite arv tõusis kiirelt üle 1000-de.

Dokumendi autor ütleb, et surmaohvrite arv oleks olnud palju suurem kui tuul poleks pärast plahvatust suunda muutnud ning kandnud gaasid kiiresti eemale tihedalt asustatud piirkondadest.

Lord Killianini krokodillipisarad Bolshoi teatris

Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees sarjab Moskva mängusid boikoteerivaid riike

MOSKVA — Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin pidas Moskvas Bolshoi teatris toimunud komitee koosolekul pikema kõne, milles ta halisevas toonis alla kriipsutas, et poliitika hävitab olümpiamängud. Esimees kurtis, et sportlased langevad üha suuremal määral ohvriks spordi administraatorite ja poliitikute mahhinatsioonidele.

Killanin mainis oma kuulajaskonnale, et olümpia boikoteerimine rahvuslikus ja rahvusvahelises raamistuses kahjustab olümpiamängusid ning nende aktsioonide tulemused kummitavad veel pikki aastaid.

Esimees avaldas eriti kahetsust, et atleete ei lubatud olümpiamängudest osa võtta individuaalsel alusel, kuna paljud atleedid Ühendriikidest, Jaapanist ja Kanadast soovisid sel teel mängudel esineda.

Lord Killanin pidas vajalikuks kritiseerida ka Ühendriikide endist välisministrit Vance'i, kes pidas enne olümpia talvemängusid Lake Placidis kõne, milles ta apelleeris kõigi riikide poole Moskva mängude boikoteerimiseks. Ta hurjutas ka paljusid läänemaailma ajakirjanikke, kes tema arvates ei tule olümpiale spordi pärast vaid teiste ülesannetega. Selle kommentaariga kaitses ta N. Liidu välisministeeriumi otsust, millega tühistati sissepääsu viisad N. Liitu kaheksale kanada ajakirjanikule.

Bolshoi teatris esinesid kõnedega ka N. Liidu spordiminister Sergei Pavlov ja N. Liidu presidendi asetäitja Vassili Kuznetsov.

Pavlov oma sõnavõtus oli eriti sõjakas ja sarjas neid jõudusid, kes „taotlevad olümpiamängude hävitamist".

Ühendriikide ajakirjanduse andmeil kaotavad venelased olümpiaboikoti tulemusena 150 miljoni dollari suuruse sissetuleku, lisaks suurele prestiižikahjutusele. Eelregistreerimiste kohaselt pidi Venemaale saabuma 125.000 olümpiaturisti, kuid nüüd on nende arv kokku kuivanud maksimaalselt 35.000-le. Londonist saadud teadete kohaselt on Londoni saatkond Moskvas hävitanud peaminister Margaret Thatcheri korraldusel kõik piletid, mis olid ostetud Moskva olümpiamängude jälgimiseks.

Saatkonna personalile tehti korraldus mängude täielikuks ignoreerimiseks ja keelati ametnikel kontaktide võtmine inglise sportlastega, kes ignoreerisid valitsuse korraldusi ning läksid vaatamata sellele Moskvasse võistlema.

Rahvusvahelise Olümpiakomitee koosolekul valiti komitee uueks esimeheks lord Killanini asemel hispaanlane Juan Antonio Samaranch.

Vandenõu Khomeini vastu

Pariis on kujunenud Iraani praeguse rezhiimi vastaste peakorteriks

TEHERAN — Iraani võimud teatavad, et mässukatse praeguse islami rezhiimi kukutamiseks kujutab endast suurt afääri, millesse on segatud paljud sõjaväelased. Arreteeritud on ligemale 600 isikut, nende hulgas kaks endist kindralit, kes on üles tuunistanud, et neil on olnud kontakte maapaos viibiva endise peaministri Shapour Bakhtiar'iga. Vandenõu likvideerimisel tekkis relvastatud vastuhakkusid, mille tulemusena 10 isikut said surma.

Mässajad kavatsesid ametlike andmete kohaselt kasutada lennukeid Khomeini maja pommitamiseks ja tema surmamiseks. Samuti kavatseti lennukipommidega rivist välja lüüa Teherani lennuvälja kontrolltorn, president Bani-Sadr'i kantselei, Teherani ülikool ja teisi tähtsaid asutusi.

Iraani ajalehtede andmeil toetasid mässunõu Ühendriigid, Iisrael ja Iraak.

Poliitilised vaatlejad mainivad, et Pariis on kujunenud viimasel ajal Khomeini rezhiimi vastase võitluse tsentrumiks. Pariisis on kaks omavahel võistlevat gruppi Khomeini kukutamiseks, kusjuures ühe juhiks on endine peaminister Bakhtiar, kuna teist gruppi juhib Iraani sõjavägede endine ülemjuhataja kindral Gholam Oveissi.

Üldine poolehoid Khomeini vastastele suureneb vastavalt anarhia levimisele Iraanis, mis omakorda tasandab teed kommunistide võimule tulekuks.

Vabastatud pantvang raskelt haige

KÖLN — Ühendriikide sõjaväe arstid on Lääne-Saksamaal kindlaks teinud, et Iraani terroristide poolt äsja vabastatud Ühendriikide saatkonnaametnik 28-aastane Richard Queen kannatab raske haiguse all, mis on tuntud multiple sclerosis'e nime all. Multiple sclerosis on närvide ja lihaste kõdunemise haigus, mille tulemusena inimene jääb täielikult invaliidiks. Richard Queeni juures ilmnesid haiguse tunnused üks kuu pärast seda kui terroristid olid Ühendriikide saatkonnahoones vangistanud 53 ametnikku, kes võeti „pantvangideks". Saatkonnaametnikud on terroristide küüsis olnud ligemale kaheksa kuud ja arstide arvates on vangis viibimine soodustanud haiguse tekkimist ja selle süvenemist.

ESTO-80 hommikupalvused

Igal hommikul kell 9 toimusid ESTO nädalal Jakobi kirikus luterlikud hommikupalvused. Teenisid piiskopid K. Raudsepp ja S. Danell, praostid T. Põld ja J. Taul, abipraost T. Nõmmik ning mag. theol. S. Aareandi. Kõikidel teenistustel esines soololauludega tenor A. Viisimaa, orelil teenis H. Piirimets. Osavõtjate arv kõikus 30—100 vahel.

Samal ajal toimusid ka vabakiriklikud hommikupalvused Peetri kirikus. Esinesid pea kõik tuntuvamad eesti vabakirikute jutlustajad. Osavõtt kõikidest teenistustest oli vägagi rohkearvuline.

Postivalitsus hädas postivarastega

OTTAWA — Kanada postivalitsus nõuab endale võimupiire nende ametnike arreteerimiseks, kes tegelevad postivargustega. Postivalitsus teatab, et Kanada post on saanud möödunud aastal varguste ja teiste kuritegude tulemusena kahju 4—5 miljonit dollarit. Postivalitsus nõuab arreteerimise õigust postivalitsuse uurimisametnikele, kelledele antakse enne selliste võimupiiride ja volituste andmist vastav treening.

330 inimest kuumuselaine ohvriks

CHICAGO — Ühendriikide lõuna osariikides mitu nädalat valitsenud kuumuselaine on nõudnud ohvriks juba 330 inimest, neist 142 Missouri osariigis. Temperatuur on olnud pidevalt 40 kraadi Celsiuse ümber, mis on olnud eriti ohtlik vanematele inimestele. Suurele kuumusele liitub põud, mis on teinud suuri kahjustusi viljapõldudele ja loomakarjadele, kuna veepuudusel sureb massiliselt loomi.

Muskoka järved mürgitamise ohus

Kanadas kardetakse, et suur osa ilusatest Muskoka järvedest, mille kallastel asuvad tuhanded Toronto eestlaste suvemajad, muutuvad juba kümne aasta pärast keemilistest hapetest rikutud veekogudeks. Kanada järvedele on kujunenud ohtlikuks Ühendriikide idaosas asuvad suured tööstused ja jõujaamad, mis saadavad oma mürgid õhuruumi, kust need vihma kaudu Kanada veekogudesse sadestuvad.

Iraan eraldati välismaailmast

TEHERAN — Iraani võimud on sulgenud kõik piirid 48-ks tunniks, lootes sellega takistada nende isikute põgenemist, kes olid seotud vandenõuga Khomeini rezhiimi vastu. Piiride sulgemise otsuse rakendamisel valitses juhtivates ringkondades ilmselt suur segadus, kuna antud korraldustes esines suuri vastuolusid. Ühe käskkirja põhjal suleti piirid nädalaks ajaks, kuid hiljem võeti see korraldus tagasi.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

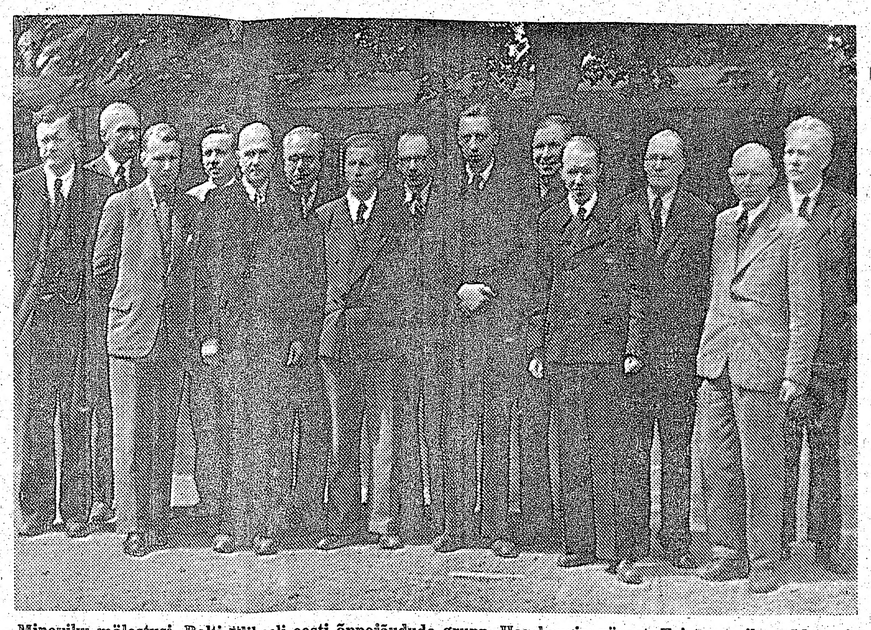

Mineviku mälestusi. Balti Ülikooli eesti õppejõudude grupp Hamburgis pärast Teist maailmasõda esimeste põgenikeaastate päevil. Vasakult esimene Balti ülikooli eesti rektor prof. dr. Ernst Öpik. Kolmas paremalt end. Tartu ülikooli rektor prof. dr. Hugo Kaho. Foto: Hinto

Kommentaarid

Venelased on enne olümpiamängusid hoolega ja energiliselt võõrastele imponeerimiseks üles ehitanud tegelikku elu varjavaid kulisse. On korraldatud majade fassaade, täidetud tänavatele tekkinud suuri auke ning kopsitud, klopitud ja värvitud siit ja sealt, et näidata välismaailmale nõukogude halli, mandunud ja laostunud maailma veidi paremas valguses.

Kuid aastakümnete jooksul tekkinud laostumist, korralagedust, lohakust ja räpasust ei ole võimalik likvideerida paari kuu jooksul. Seda kinnitavad okupeeritud Eestis külalistena viibinud turistid ning see kajastub läbi häda ka siin ja seal eesti kommunistliku ajakirjanduse veergudel. Nii võis alles hiljuti „Rahva Häälest" (18. juunil, 1980) lugeda Kohtla-Järve liitväetiste tehase töölise K. Strik'i pikemat kirjeldust Põhja-Eestis valitsevast räpasusest ja korralagedusest. Kuid toome häiritud töölise kirjast allpool mõningaid väljavõtteid:

Mul on tulnud sõita rongiga küll Leningradi, küll Tallinna. Teel olles silmitsed ikka vaguniaknast paistvat ümbrust. Niiviisi olengi saanud pilguga haarata kogu raudteeäärse ala Narvast Tallinnani. Ja pean kohe ütlema, et mitte kõikjal pole nähtu meelt ülendanud.

Narvast Jõhvi poole sõites riivavad kõigepealt silma Kreenholmi linnaosa paljude individuaalmajade inetud tarad, korrastamist vajavad kuurid, maas vedelev praht. Kõik see rikub üldise hea mulje Narvast kui uuest, varemeist tõusnud linnast.

Inetuid piirdeaedu ja longu vajunud kuurikesi hakkab silma ka mitmes raudteelähedases peres. Eriti korratu on Toila jaama ning Toila ja Jõhvi vahel asuvate individuaalmajade ümbrus.

Kohtla jaamast Tallinna poole rõõmustavad silma korralikult ehitatud aianduskooperatiivi majakesed. Samas aga Kohtla-Järve Autokummide Remondi Tehase raudteepoolne territoorium jätab vanaraua ja ehitusprahi panipaiga mulje.

Silma riivavat on ka Kiviõlis ja Sonda jaama ümbruses. Sonda kooli loodusesõbrad teevad tublit tööd kodukoha korrashoidmisel, kuid raudtee ääres vedeleb hunnikute viisi vanu kasutamiskõlbmatuid liipreid ja muud prahti.

Maanteed pidi auto või bussiga Narvast Tallinna sõites on olukord niisamasugune. Auto- või bussiaknast nähtugi on meie tegelikkuse esimene tutvustaja. Ent remontivajavaid hooneid ja korrastamata ümbrusega elumaju on sellelgi marsruudil, eriti rohkesti Narva sovhoosi territooriumil. Ilmselt tuleks Kohtla-Järve Rajooni RSN Täitevkomiteel rakendada meetmeid, et maanteede ümbrus millegagi mööduja silma ei riivaks.

Olukord on kurb nagu selgub sellest ülevaatest. Töömehel on julgust olnud tõde kirja panna, kuid ta on siiski jätnud ettevaatuse mõttes targu väga tähtsa asja ütlemata — nimelt, et kõik need hallid ja korrastamata alad on Venemaalt sisse toodud härrasrahva elamispiirkonnad. Venelased ei lepi ainult sellega, et nad meie maa loodusvaradest puhtaks röövivad, vaid nad muudavad oma „kõrge elamiskultuuriga" ka eestlaste põlised ilusad elupaigad haisevateks prügimägedeks.

o

Luterlik Maailmaliit on teinud väga kummalise otsuse, korraldada suur rahvusvaheline luteriusu juhtivate vaimulike konverents Tallinnas. Rootsi lehtede andmetel on konverentsi ajaks määratud ajavahemik 7.—13. septembrini. Otsus on põhiliselt niivõrd häiriv, et see on kutsunud esile pikki kommentaare Rootsi ajakirjanduses. Nii kommenteerib „Eskilstuna Kuriren":

„Kas Luteri Maailmaliit saab sügisel Tallinnas pidada konverentsi, ilma et siiralt ja avameelselt konverentsi kestel! — juhtida tähelepanu ja protesteerida nende tingimuste vastu, mis kehtivad kristlikule usule kristlikele avaldustele vastuvõtumaal? Või saab parooliks olema, et „julgus energiliselt silmi kinni hoida on see, mis loob ühe mehe"?

Edasi esitab ajaleht avalikult küsimused konverentsil ettekandega

(Järg lk. 3)

Jaapan uue jõutegurina

Sellest on möödunud nüüd ligilähedaselt 35 aastat, kui Jaapan 14. augustil 1945. aastal pärast kahe Uhendriikide aatompommi hävitustööd tingimusteta kapituleerus. Uhendriikide kindral Douglas MacArthur aktsepteeris selle kapitulatsiooni ning oli 1945. aastast kuni 1951. aastani Jaapanis ameerika okupatsioonijõudude ülemjuhataja ning praktiliselt maa tegelikuks valitsejaks. Tema algatusel rakendati Jaapanis terve rida demokraatlikke reforme ja muuseas ka uus põhiseadus, mis piirab Jaapanile relvastumise ja sõjalise jõu ülesehitamise.

Kolmkümmendviis aastat on pikk aeg ja selle aja jooksul on juhtunud mõndagi. Kui ameeriklased Teise maailmasõja lõpul olid Vaikse ookeani piirkonnas ja Kagu-Aasias kontrollivaks suurjõuks, siis on nad aastate ja aegade jooksul kaotamud palju oma mõjuvõimust ja prestiižhist, saades selles piirkonnas eriti suure tagasilöögi osaliseks Lõuna-Vietnamis kommunistidele kaotatud sõjaga. Uhendriikide taandumie on andnud võimaluse N. Liidul ja tema drabantidel eesotsas Vietnamiga, selles ruumis uusi vallutusi organiseerida ja oma võimupiire laiendada, mis on sundinud ameeriklasi oma hoiakut muutma selles piirkonnas asuvate suurjõudude Jaapani ja kommunistliku Hiina suhtes.

Hiinaga on sõlmitud viimasel ajal teatavasti sõbralikud sidemed koostööks ja Hiina tööstuse ülesehitamiseks ning Tokio ja Washingtoni vahele on tekkinud eriti soe sõprus, mis on sedamööda süvenenud kuidas N. Liidu mõju ja vallutuste iha on suurenenud. Moskva agressiivsus on sundinud ameeriklasi ümberhindamisele võtma ka oma esialgse Jaapani demilitariseerimise poliitika ning Washingtonist on pidevalt mõista antud, et Jaapan peaks hakkama kõiki kolme relvaliike üles ehitama, et luua tugevat vastupanumüüri venelaste ekspansionilistlikule poliitikale.

Kuidas suhtub Jaapan sellesse uude poliitikasse, mis taotleb relvastuse suurendamist ja sõjaväe ülesehitamist?

Tundub, et esialgu olid sellele uuele liinile vastu pahempoolsed parteid, kuid nende mõjuvõim on viimasel ajal hakanud kokku kuivama. Eriti suureks tagasilöögiks olid neile äsja toimunud parlamendivalimised, mis andsid parlamendis erakordselt tugeva seljataguse võimul olevale tugeva konservatiivse põhitooniga liberaalide parteile. Valmiste tulemusena on valitsus hakanud tõsiselt planeerima ka sõjaväe ülesehitamist, vaatamata sellele, et kindral MacArthuri poolt inspireeritud põhiseaduses keelati Jaapanile maa-, mere- ja õhujõudude suureskaalaline soetamine igaveseks ajaks.

Jaapani valitsusel on võimalus põhiseaduse paragrahvidest mööda libiseda, kuna põhiseadusega lubatakse Jaapanil pidada sõjavägge „endakaitse" vajadusteks. See on aga väga ebamäärane ja veniv mõiste ning kui mõni riik kavatseb praegu N. Liidu punaarmee vastu endakaitse jõudusid üles ehitada, siis peab ta rajama suure ja tugeva sõjaväe, kus kõik relvaliigid on välja arendatud ja moodsate relvadega varustatud. Jaapan kavatsebki ilmselt minna sellele teele, millise suuna suuremaks propageerijaks on endine kaitseminister ja valitseva liberaalide partei juhtivaid poliitikuid Yasuhiro Nakasone.

Jaapan kulutab praegu riigikaitsele naeruväärselt vähe — ainult 1 protsendi oma rahvuslikust sissetulekust. Valitsuse poolt rakendatud uurimiskomisjoni andmetel tuleks riigikaitselisi kulutusi uues eelarves suurendada minimaalselt 20 protsendi võrra, mis viiks riigikaitselised kulutused 10 miljardi dollari piiridesse. Sõjaväele seni antud väheste summade tõttu on Jaapani riigikaitse praegu kahetsusväärses olukorras, kuna Jaapanil puudub moodne lennu- ja merevägi ja maavägi on varustatud vananenud relvadega. Samal ajal on N. Liidul Kaug-Idas 350.000 hästivarustatud ja hea väljaõppe saanud sõdurit, kelledest umbes 10.000 on paigutatud Jaapanilt Teise maailmasõja lõppfaasis vallutatud saartele, mida venelased seniajani tagasi pole andnud.

Jaapani relvastumine võib areneda väga kiires tempos kui valitsus otsustab vastavad summad selleks reserveerida. Jaapani suure kapatsiteediga ja tehnoloogiliselt hästivarustatud tööstus on võimeline produtseerima jooksval lindil tanke, kahureid, lennukeid, rakette ja teisi moodsa sõjaväe varustamiseks vajalikke relvi. Jaapani tohutusuured laevatööstused võivad lühikese aja jooksul üles ehitada moodsa mereväe, kui valitsus otsustab anda vastavad tellimised.

Arvatakse, et Jaapani kulutusi riigikaitsele suurendatakse juba lähemas tulevikus 1 protsendilt 5 protsendile rahvuslikust sissetulekust. Sealjuures on isegi võimalik, et Jaapan kujuneb ka Hiina varustajaks moodsate relvadega, kuigi läänerriigid on praegu vastu sellistele tehingutele, lootes ise teenida Hiina relvastamisega suuri profiite. Kuid ei ole võimatu, et Jaapan alustab sõjaliseks otstarbeks kasutatavate radarite, elektronarvutite ja televisioonisüsteemide eksporti ga ja läheb siis samm-sammult üle relvade väljaveole.

K.A.

Küüditamisotsus tehti enne Baltikumi okupeerimist

Moskva käskis küüditamise läbi viia ilma kära ja paanikata

See pole enam saladus, et samast ajast kui Moskvas oktoobri algul 1939. aastal toimus Balti riikide okupeerimise eelmängu faas — nn. vastastikkuse abistamise paktide pealesurumine Eestile, Lätile ja Leedule — on ka pärit instruktsioon teatava osa elanikkonna äraviimiseks neilt maadelt. Totalitaarse võimu ohvrite mälestamispäeval, 14. juunil, on taas põhjust meenutada, et Balti riikide elanike küüditamise otsus oli juba valmis enne Eesti, Läti ja Leedu okupeerimist ja N. Liiduga ühendamist. Nüüd õigustatakse küüditamist tagantjärgi vahetu sõjaohuga Nõukogude riigi territooriumile 1941. aasta suvel.

Moskva Riikliku Julgeoleku Rahvakomissariaadi dokument nr. 001-223 kannab rahvakomissari asetäitja Serovi allkirja ja kuupäeva 11. oktoober 1939. Seega päeva otse pärast seda, kui sundõlukorda seatud Balti riikidelt olid saadud allkirjad nn. abistamispaktidele (Leedult järjekorras viimsena 10. oktoobril).

Kremlis selle oma võidu auks samal päeval — 11. oktoobril — korraldatud banketil Stalin ja Molotov olid silmakirjalikult tõstnud klaasid iseseisvate Balti riikide terviseks! (Shvabe „Lettlands historia", Stokholm 1961, lk. 114—115).

Juhuse tõttu, kui punased asutused 1941. a. juulis-augustis ülepeakaela Baltikumist lahkusid, said teatavaks ka selle salajase instruktsiooni tekst, Baltikumi sõjaväelised kaardid, kus need maad olid juba tõmmatud N. Liidu piiridesse ja muid salajasi dokumente.

Samuti on meil juhuse tõttu teada, et juunideportatsioon Balti riikidest oli vaid esimene laine. Sõja puhkemine pidurdas järgmised. Kuid inimkaotused jätkusid teiste abinõudega. Okupeeritud Eestis ilmunud ja meieni jõudnud põrandaalune väljaanne Eesti Vabariigi 60. aastapäeva puhuks (veebr. 1978) hindab mitmeti kontrollitud andmeil, nagu selles öeldud, inimkaotusi Eestis 1941. a. ümmarguselt 60.000-le (deporteeritud, arreteeritud ja sundmobiliseeritud).

Nõukogude informatsiooniallikad vaikisid kaua 1941. aasta juuniküüditamisest. Nagu poleks seda üldse olnud. Alles kümmekond aastat tagasi hakati seda avalikult nimetama ja — õigustama. Läheneva kallaletungiga nõukogude territooriumile.

Muidugi ei vihjata sealjuures poole sõnagagi Serovi instruktsioonile juba sellest ajast, kui Balti riikide saatus tegelikult otsustati Moskvas natsistliku Saksamaa ja N. Liidu silmakirjaliku sõpruse vaimus.

Üle öö tulnud sõjaoht oli sundinud nõukogudevastase elemendi äraviimist Balti riikidest kaugemale N. Liitu, öeldakse nüüd.

Olgu lubatud tuua mõned näited juuniküüditamise tagantjärgi õigustamisest:

EESTI NSV AJALUGU III KÖIDE, TALLINN 1971 LK. 523:

„Sõjalise ohu lähenemise tõttu oli nõukogude võim sunnitud tarvitusele võtma erakorralisi abinõusid kontrrevolutsioonilise tegevuse tõkestamiseks. Selleks viidi 1941. aasta juunis läbi vaenulike elementide sunniviisiline ümberasutamine piiriäärsetest rajoonidest sügavale tagalasse.

(Siin on muide varjamatult välja öeldud ka Balti riikide staatus: N. Liidu ääremaad, mille elanikke võib suvaliselt „sügavasse tagalasse saata").

SOTSIALISTLIKUD REVOLUTSIOONID 1940. AASTAL LEEDUS, LÄTIS JA EESTIS. MOSKVA 1978, LK. 478:

„Olukorras kui Hitleri vallandatud sõda ähvardas kanduda NSVL territooriumile, olnuks ülim hooletus taluda hitlerliku viienda kolonni potentsiaalset reservi nõukogude territooriumil.

Tõsine oht nõudis otsustavate abinõude tarvituselevõtmist. Klassivaenlase tugevus määras ettevaatusabinõude iseloomu."

Nimetatud raamat alapealkirjaga „Nõukogude võimu taastamine" (Leedus, Lätis ja Eestis), koostatud Moskva Teaduste Akadeemia Ajalooinstituudi järelvalve all, on juhtnööriks kuidas „kummutada 1940. aasta sündmuste (Balti riikides) tagurlik-burzhuaaslikud falsifikatsioonid" nagu selle saatesõnas öeldakse. Aga kui ka Serovi instruktsioon 11. oktoobrist 1939 on „falsifikatsioon" miks seda siis ümber ei lükata!

Miks Balti riikidest „oli vaja" ööl vastu 14. juunit 1941 elanikke deporteerida, seda selgitatakse ka Olümpiaregati puhuks välja antud ingliskeelses raamatus.

VILLEM RAUD: DEVELOPMENTS IN ESTONIA 1939—1940, TALLINN 1979, LK. 163:

„Sõjalise ja poliitilise olukorra teravnemise tõttu 1941. a. kevadel klassivaenlaste aktiivsus tõusis. — Selles olukorras nõukogude võim pidi astuma sammusid oma julgeoleku kindlustamiseks. Nädal aega enne fasistlikku rünnakut N. Liidule, saadeti Eestist välja osa kõige kontrrevolutsionäärsemate valgekaartlaste organisatsioonide liikmeid . . ."

Olümpiaregatt Tallinnas, seatud kokku langema Eesti ja teiste Balti riikide anastamise 40. aastapäevaga, peab andma sellele „juubelile" sära ja hiilgust. Ka väliskülaliste ees, keda selleks puhuks oodatakse Tallinnasse, katsutakse tagantjärgi vabandada (nende jaoks on koostatud nimetatud väljaanne) rahvamõrva liiki kuuluvat kuritegu.

Juuniküüditamise õigustamiseks on tagantjärgi välja töötatud kindel vormel, et päästa nägu rahvamõrvas süüdistamisest.

Tagantjärgi, sest see samm oli ju otsustatud ja selle üksikasjaline läbiviimine „ilma kära ja paanikata" välja töötatud Moskvas juba 1939. aasta sügisel. Ent viidi läbi pärast seda kui viimased saksasoost kodanikud olid jõudnud „kodumaale" minna — füüreri kutsel, nagu me siis ütlesime. Ka see evakueerimine oli „kahe sõbra" üks kokkuleppeid tollel salajaste tehingute perioodil — Moskvapoolne vastutulek Hitlerile, nagu toona salajastele asjadele lähedal seisnud riigisekretär Ernst von Weizsäcker annab mõista oma memuaarides.

EESTIST KÜÜDITATI 1949. AASTAL 90.000 INIMEST

Kui 1941. aasta juuniküüditamised pannakse nüüd sõjaohu arvele, milega saaks siis õigustada hoopis ulatuslikumat elanike deportatsiooni okup. Balti riikidest N. Liidu „Kaugetesse piirkondadesse" viis astat pärast sõja lõppu? N. Liit oli ju sõjast hiilgava võiduga välja tulnud!

Sellest suurküüditamisest — Eestist 90.000, Lätist 100.000, Leedust 140.000 inimest — nõukogude informatsioon räägib ainult vihjamisi ja mõistukõnedes.

Kas õigustamise vormel pole Moskvas veel välja töötatud? Võrreldes 1941. a. juuniküüditamistega seisnes vahe vaid selles, et käskkiri ei tulnud nüüd otse Moskvast, vaid kandis kohaliku nn. ministrite nõukogu (kvislingi valitsuse) pitsatit ja allkirja. Eesti jaoks kuupäevaga 25. november 1948. Väljasaatmisele kuulusid järgmised kategooriad: varem väljasaadetute või arreteeritute perekonnaliikmed, jõukad talupojad (kulakud) koos peredega ja muud N. Liidule vaenulikud isikud.

Läänes kõneldakse sellest kui talupoegade deporteerimisest, kuigi sama lainega kaasa tõmmatud muud inimesed moodustasid üsna tunduva osa, nende hulgas oli ka 1941. a. küüditusest tagasipääsnuid, kes nüüd uuesti välja saadeti. Ka nõukogude tsenseeritud informatsioon, nii vähe kui ta 1949. aasta suurküüditamist üldse puudutab, vihjab ikka ainult „kulakluse likvideerimisele".

NÄITEKS: EESTI NSV AJALUGU, TALLINN 1957, LK. 571:

„1949. aasta kevadel, kui eesti talurahvas hakkas massiliselt üle minema kolhooside organiseerimise teele, toimus Eesti NSV-s kulakluse kui klassi likvideerimine üldise kollektiviseerimise alusel."

EESTI NSV AJALUGU III KÖIDE, TALLINN 1971, LK. 682:

„1948. a. märtsis seati sisse Partei KK (Keskkomitee) institutsioon kolhooside organisatsioonilisel alal . . . Parteiorganisatsioonid etendasid suurt osa kulakluse piiramise ja väljatõrjumise poliitika elluviimisel."

Üks okup. Eesti õpperaamatuist kõrgemaile õppeasutusile lubab en-

(Järg lk. 7)

Isegi koolitunnis juuakse

Ajakiri „Baltische Briefe" nr. 3/4 1980 toob ära kaks märkust kohalikest massimeediumitest, mis iseloomustavad nooruse olukorda Lätis:

„Kui te räägiksite õpilastega, siis teeksite kindlaks, et vähemalt poolte juures moodustab kõneluse peateema joomine. Kõikjal juuakse! Isegi koolis tundide ajal. Kõnelemata perekondadest, töökohtadest ja restoranidest."

„Kas me oleme jälginud oma laste maailmavaate kujunemist? Riia tänavatel on näha palju noorukeid, kes kannavad ristikesi kaelas . . . See on ju väljakutse meie ühiskonnale, meie maailmavaatele! Emad, kas teie ei näe, et teie tüdrel on rist kaelas? Emad, kas teie ei näe, et midagi on korrast ära, pealegi väga tõsisel kujul?!"

VALVEARST NÄDALALÕPUL

19. ja 20. juulil dr. H. Tari, tel. 922-3824.

26. ja 27. juulil dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

Miks lõhuti Eesti saatkonnahoone?

PARIIS (EPL kirjasaatjalt) — „Le Quotidien de Paris" 20. maist 1980 avaldab Pariisi 16.. linnajao esindaja ja Pariisi linnanõuniku Georges Mesmini avaliku kirja Pariisi linnapeale Jacques Chiracile, milles päritakse aru siinse Eesti saatkonna maja suhtes, mille venelased pärast sõda üle võtsid.

Kirja tekst on järgmine:

„Ma sain teada, et Pariisi linn on hiljuti, paari päeva jooksul, annud Nõukogude Saatkonnale lammutamisloa ja ehitusloa krundile, mis asub 4, rue du General Appert, Paris XVI.

Kadastri järgi kuulub see krunt Eesti Riigile.

Nagu tean, pole Prantsuse Vabariigi valitsus kunagi tunnustanud Balti riikide annekteerimist Nõukogude Liidu poolt.

Järelikult ei võinud Nõukogude võimud lammutusloa ja ehitusloa taotlusele mingit omanikutunnistust lisada.

Sellepärast sooviksin teada, millistel põhjustel need load on linnavalitsusest siiski välja antud, vaatamata neis küsimustes kehtivatele seaduslikkudele eeskirjadele."

Kiri ilmus ilma ajalehe kommentaarita, kuid tiitli all: „L'Estonie n'est pas l'URSS" — Eesti ei ole Nõukogude Liit.

Vahepeal on venelaste kiirehitus peaegu katuseni jõudnud.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1462 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

esinevale Luteri Maailmaliidu rootsi sektsiooni esimehele piiskop Helge Brattgardile, kelle referaadi teemaks konverentsil on „Jumalateenistus kui usukuulutus". Küsimused on järgnevad:

— Kas on vastuvõetav olukord maal, kus peetakse roimaks levitada Piibleid omal käel?

— Kas usuvabadus on garanteeritud, kui kiriku liikmetelt on ära võtud vabadus aktiivselt vahendada oma usku teistele?

— Kas Luteri Maailmaliit on valmis pidama seda rahuldavaks, kui kristlikus kirikus ei tohita näit. arendada sellist noorsootööd, mis sisaldab laste ja noorsoo tutvustamist kristliku usu sisuga ja andidega?

— Kas ei ole nii, et kui kirik omab loa jumalateenistuste pidamiseks ja jumalateenistus sisaldab usukuulutust, siis peaks leiduma võimalus ka usuliseks ärkamiseks nii individuaalselt kui kollektiivselt ja jumalateenistuse sisu edasikandmiseks, millist usklikele aga keelatakse Eestis, Lätis ja Leedus kui ka N. Liidus üldiselt?

Rootsi leht lööb oma küsimustega naela pea pihta, kuid need löögid nähtavasti ei suuda muuta usumeeste meelt, kes lähevad samale liimile, mille küljes ripuvad paljude Moskva olümpiamängudest osavõtvate riikide olümpiakomiteed. Siinkohal meenub vana pühakirja tarkus, mis ütleb, et keda Jumal tahab hukka saata, seda lööb ta pimedusega.

AMI

Ainus eestlane Guatemaalas

Geoloog Rein Randmets töötanud juba 14 aastat poliitilistest rahutustest haaratud riigis

Kesk-Ameerikas viibiv eesti publitsist Andres Küng kirjutab Eesti Päevalehes, et ta on Guatemaalat külastades katsunud neli korda kätte saada seal tegutsevat eesti geoloogi Rein Randmetsa ning alles viiendal korral oli tal sellega õnne. Oma kohtamisest geoloogiga kirjutab Andres Küng:

Rein Randmets sündis Eestis 1932. Isa Ivan on Muhust, ema Ilse Harjumaalt. Ema helistas mulle päev enne ärasõitu. Ta oli rootsi televisiooni kaudu kuulnud, et olin teel Guatemaalasse ja palus sellepärast oma poega nöomida, et ta sagedamini koju kirjutaks.

Rein õppis geoloogiat Stokholmi ülikoolis, läks sealt SGU (Sveriges Geologiska Undersökningar) juurde tööle ning 1960-ndate aastate algul avanes võimalus minna paariks aastaks Boliiviasse UNO kaudu.

Aga nagu paljudele eurooplastele, meeldis Ladina-Ameerika elu nii, et ta ei soovinud enam Rootsi tagasi minna.

UNO otsis geolooge Guatemaalasse ja Rein Randmets ruttas vastama. Nüüd on ta seal elanud juba 14 aastat. Mis on parem ja mis halvem kui Rootsis?

— Kliima on muidugi palju parem. Guatemaalat kutsutakse teatavasti „alalise kevade maaks". Teine eelis: Siin pole nii palju seadusi kui Rootsis, kus varsti peab vist ka kõhimiseks luba küsima. Kolmas eelis: Palgast jääb palju rohkem alles. Eelmisel aastal teenisin umbes 10.000 krooni kuus ja maksin vähem kui 10 protsenti tulumaksu.

Halvem on kahtlemata sotsiaalne olukord, selle vastu ei saa vaielda. Rikkad teevad siin maal mida tahavad.

Vestleme jahtklubis „Club de Caza, Tiro y Pesca", mille liige on Rein Randmets juba aastaid. Klubil on mitu laskeväljakut, kus näen mehi püstolitega, õhu- ja jahipüssidega.

— Ma olen laskmisest siin maal üsna tüdinenud, kuna rida tuttavaid on viimaste aastate jooksul tapetud poliitilistel põhjustel. Enamik parempoolsete poolt, kes tapavad tunduvalt rohkem töölisliikumise, ülikooli, poliitiliste parteide ja kiriku inimesi kui pahempoolsed mõrvavad politseinikke, sõjaväelasi, mõisnikke ja suurettevõtjaid.

Kas poliitiliselt passiivne inimene märkab midagi sellest vägivallast igapäevases elus?

— Tavalised inimesed, kes ei sekku poliitikasse, ei märka mõrvamisest rohkem kui seda, mida nad lehtedest loevad. Oleks juhus, kui minu läheduses midagi sarnast juhtuks. Politsei siin maal pole nagu KGB, kes valvab sind hommikust õhtuni. Ta teeb seda ainult siis, kui sa tegutsed rezhiimi vastu ja oled valmis kasutama vägivalda. Turiste pole siin minu teada viimaste aastate jooksul ühtegi tapetud. Aga selge on — elu pole siin sama rahulik kui Rootsis.

Samal päeval, kui helistasin Reinule Cobnis, pidi ta kohtama teist eesti külalist, vana tuttavat Rootsist nimega Toomas Tuuling, kes tegutseb nüüd USA ettevõtete esindajana Kesk-Ameerikas.

See oli juhus, et kaks eestlast samal päeval Rein Randmetsaga kontakti võtsid.

Enne seda pole ta 14 aasta jooksul kohanud ühtki kaasmaalast.

Guatemaalas on ta ainus eestlane, suhtleb ainult kohaliku rahvaga ja ühe rootsi ettevõtjaga, kes minugi tuttav.

— Tunnen end olevat täiesti vastuvõetud Guatemaala ühsikonnas. Siin suhtutatakse üldiselt välismaalastesse hästi.

Ülikoolis peetavate loengute kõrval tegutseb Rein Randmets ka oma ettevõttega, millel kaks kaevandust Guatemaalas.

Ühes toodetakse bariumsulfaati, teises bentoniiti. Mõlemaid on vaja õlipuurimise juures, nii et Reinu majanduslik tulevik peaks olema kindlustatud. Samal päeval kui kohtusime, saatis Guatemaala oma esimese õlilaadungi USA-sse ja astub sedaviisi õli eksporteerivate maade hulka.

Järgmine kord kohtume võibolla Rootsis, kuhu Rein Randmets lubas tulla oma naise ja lapsega ESTO-80 ajal. Pärismaalasest abikaasa nimi on Berta Lidia Henriquez de Randmets ja tütre nimi Anna Paulina, kolm ja pool aastat vana.

SILVI MARY LIVA
Sündinud 1953. a. Vancouveris. Keskhariduse omas Pitt Meadows High School'is. Briti Kolumbia Ülikooli (UBC) lõpetas 1976. aastal B. Comm. kraadiga, mille järele töötas raamatupidajana (articling period). Saavutas 1979. a. detsembris The Institute of Chartered Accountants of British Columbia juures C.A. diplomi. Töötab omal alal firmá Milne & Middleton Ltd. juures Calgarys.

MADIS HERBERT KIRVES
Sündinud 1958. a. Vancouveris. Keskhariduse omas Vancouveris Technical High School'is. Lõpetas University of British Columbia 1980. a. kevadel B.A. kraadiga (majoring economics). Jatkab õpinguid.

Olümpialinn või vangilaager?

Ühendriikide ajakirjanik Moskva olümpiakülas ringkäigul

Teinud tutvumiskäigu Moskva olümpialinnas, võisid lääne ajakirjanikud konstateerida: Midagi taolist pole veel üalgi olümpialinnades nähtud! Igasugused detektorid, röntgenikiirte aparaadid, khakivärvilistes vormides vene soldatid, Kalashnikovi tüüpi AK-47 automaatpüssid seljas, kõrgepingega laaditud traataiad ümber olümpiaküla, kümned tuhanded patrulllivad politseinikud — nõnda näeb välja „rahulinn" Moskva olümpia algades. Ning kõige nende hirmusisendavate julgeoleku-vahendite kõrval võib kõikjal näha olümpiasümboli piltе — lahkelt naeratavat Misha-karu.

„The Christian Sc. Monitori" kirjasaatja David W. Willis tegi tutvumismatka läbi olümpiaküla koos ajakirja „Newsweek" reporteriga. Juba väraval nad avastasid külastajate läbivalgustamiseks määratud detektori, mis kandis ühe Delaware firma kaubamärki.

Ameerikas valmistatud röntgeniaparaadiga vaadati ameerika reporterid ja nende fotokotid läbi.

Pressikeskuse ümber ja koridorides liikusid kahemehe patrullid. Olümpiaküla kõrgepinge traataeda valvab umbes iga 100 meetri järele sõjaväeline valvepost. Tornides on näha ka prozhektoreid, võimalik, et ümbruse valgustamiseks ööseti.

Kui reporterid tahtsid siirduda pressiruumist kohvik-sööklasse, tuli jälle kõndida läbi kontrollpunktide. Hiljem liikudes olümpiaküla ehituste suunas, märgati kuidas keegi erariides politseinik reportereid jälgis.

Hotellides on samasugused detektorid ja läbivalgustamised. Kuskil kontrollpunktis võeti ühel briti reporteril käest märkmik ja lehitseti seda. Ühel röntgeniaparaadil leiti jälle mingi Massachusettsi ettevõtte firmamärk.

Välisministeerium saatis ametliku kirja Moskva välisministeeriumile, teatades et USA tähelipu kasutamine olümpiamängudel on rangelt keelatud.

Vahepeal levisid nimelt kuuldused, et N. Vene olümpiakomitee tahtvat ava- ja lõputseremooniatel kasutada ka nende riikide lippe, mille sportlased olümpiale ei tule.

13 Euroopa riiki teatasid, et nende sportlased ei võta osa avaega lõputseremooniatest. Nendeks riikides on Andorra, Belgia, Hispaania, Briti, Island, Luksemburg, Holland, Iiri, San Marino, Shveitsi, Portugal ja Prantsusmaa. Mõned Euroopa riigid pole selle kohta veel otsust teinud.

Ameerika NBC ei anna olümpialt spodisaateid, nagu esialgul kavatsetud. Kuid NBC pidi siiski tegema 40-tunnise filmi (kavatsetud 170 tunni asemel), kusjuures neid filmikatkeid antavat edasi nädalalõppudel Sportworld saadetes.

Jaapani televisioon teeb kavatsetud 240 tunni asemel vaid 40-tunnise filmi.

Lääne-Saksamaa televisioon teatas, et saksa kaameramehed teevad ainult 15-minutilise ülesvõtte.

Ajakiri „U.S. News & World Report" teatab, et olümpiamängude ajaks kõrvaldatakse Moskvast, Leningradist, Tallinnast, Kiievist ja Minskist kõik dissidendid, et need ei hakkaks välismaalastega kontakti võtma.

Mis puutub väliskülalistesse, siis sama ajakirja teatel Ameerikast läheb Moskvasse umbes 2000 külastajat esialgul kalkuleeritud 20—30 tuhande asemel. Kanadast on jäänud minejaid vaid 400.

Jaapanist läheb varem registreerinud 13.000 asemel vaid 1000 külastajat.

Moskva võimumehed aga kuulutavad: „Carteri boikott on täielikult läbi kukkunud!"

Sama kinnitas Rootsi raadiole antud intervjuus ka okup. Eesti parteisekretär Karl Vaino, kinnitades, et USA president Carter olevat „jõhkralt sekkunud olümpialiikumisse".

Balti ajaloo konverents

31. mail ja 1. juunil peeti Göttingenis balti ajaloolaste konverentsi. Muuhulgas esinesid ettekannetega Vello Helk Kopenhaagenist (Uuemad taani uurimused eesti ajaloo alal) ja Seppo Myllyniemi Helsingist („Baasideajastu" Baltikumi kriisis 1938—1941).

Toidunappus Eestis

Kuigi olümpiamängud seisavad ukse ees, valitseb olümpialinnades Tallinnas ja Moskvas, samuti ka mujal Kremli valitsuspiirkonnas ebanormaalne olukord toiduga varustamiseks. Tallinnas näiteks on saada küll kartuleid ja leiba, kuid suur puudus on lihast ja piimast, kala on näha harva. Liha, s.o. õieti rasvast pekki, võib saada vaid hommikul vara.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
Ühenduses on jõud
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Rootsis toimuva skautide-gaidide maailmalaagri „Vikerkaare" gaidmaleva esindusüksuse juht ngdr. Anne-Mai Kaunismaa ja skautmaleva esindusüksuse juht skm Enn Kiilaspea.
Foto: Ervin Aleve

Romantik on halb armastaja, sest tema unistab enam armastusest ja õhkab pilvede taha, kui et tal mahti oleks armastada.

A. H. Tammsaare

Kes teisele ütleb „lell", ei saa ise olla tark. Tark ei ütleks inimestele asju, millest on ette teada, et nood seda nagunii ei usu.

A. Valton

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P. O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.....“ ..... 19 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

(Järg lk. 3)

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST KAUAAEGSET SÕPRA

EGON RAUDVEE'd

mälestavad kurbuses ja ühtlasi avaldvad kaastunnet abikaasale ning tütrele

Puhka rahus!

KATHY ja ARNOLD MAASIK
LEHTE ja ARVO RAIDAL
EVA KEERAK perekonnaga
ILSE ja ALEX PAAS perekonnaga

MINU KÕIGE SUUREMAT SÕPRA JA SUGULAST, KES LAHKUS JÄRSKU ILMA HAIGUSETA

KARL MANDRE'1

mälestab

AUGUST RAUK tütrega

KALLIST SUGULAST

LISA SAARLAID'i

mälestavad sügavas leinas

Puhka rahus, kallis Lisa!

JÜRGEN, MILVI, ROBERT ja MELISSA MARGA

ARMAST

OLGA VEERUS'1

mälestavad

perekond F. ALLIK
perekond A. SOOTS

ARMAST

OLGA VEERUS'1

surnud 30. juunil, 1980 Buenos Airesis

mälestab kurbuses

ERNST THVEL abikaasaga

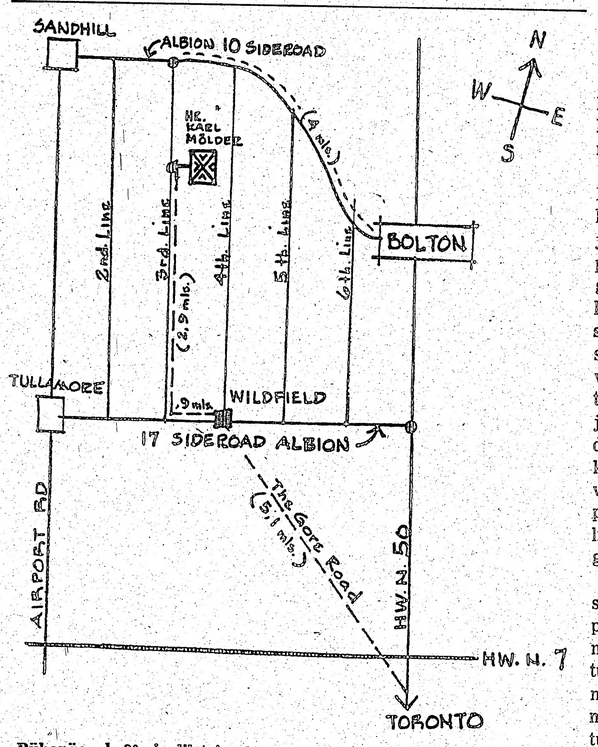

Pühapäeval, 20. juulil toimub Toronto Vana Andrese koguduse väljasõit Karl Möldri tallu, kus toimub vabaõhu jumalateenistus. Jumalateenistuse algus on määratud kella 12-le päeval. Juuresoleval skeemil on antud teejuhis Karl Möldri tallu.

Arved Pedjase

IN MEMORIAM

On inimesi, kelle sõnad on suured ja teod on väikesed. Kuid nende kõrval leidub ka mehi ja naisi, kellede teod ütlevad palju kuid kellede sõnad on tagasihoidlikud ja kasinad ning kes alati jäävad diskreetselt tagaplaanile kui räägitakse nende saavutustest ja tööstegemisest.

Hiljuti Toronto lähedal oma suvemajas äkilise surma läbi lahkunud Arved Pedjase kuulus inimesena ja töömehena nende liiki, kes kunagi oma võimeid esile ei tõstnud vaid kelle töö tagajärjed teda iseloomustasid ja hindasid. Ning tema töö tulemused olid kõikjal, kuhu ta oma käed külge pani või millega ta tegeles, silmapaistvad ning andsid tema võimetele kõrge hinnangu.

Arved Pedjase sulges igaveseks oma silmad meheeas, kus tavaliselt paljudele veel on aastaid aega antud elust ja oma töösaavutustest rõõmu tunda. Ta oli sündinud 16. mail 1914. aastal Laiusel, kust eluteekond viis teda üle Väike-Maarja ühisgümnaasiumi ja sõjakooli aspirantide kursuse Tartu ülikooli, kus ta õppis õigusteadust. Kodumaal tegutses ta omavalitsuse teenistuses ning paguluses ei jäänud ta käed rüpes istuma ja ükskõikselt suurt õnne ootama, vaid asus kohe õppima vajaliku elukutse saavutamiseks. Rootsis töötas ta joonestajana ning jatkas sama tegevust Ottwas, kuid asus töö kõrval ülikoolis õppima ja lõpetas Carletoni ülikooli majandusteaduskonna, mis võimaldas tal kandideerida Torontos Canadian Broadcasting Corporationi juurde vastutavale töökohale majandus- ja eelarvete osakonna juhatajana, kus ta välja teenis oma pensioni.

Oma suure panuse andis Arved Pedjase Toronto Eesti Ühispangale, kus ta tegutses juhatuse liikmena ja asjaajaja-direktorina. Lahtise peaga majandusmehena viis ta pangs läbi terve rea uuendusi ja rakendas uusi ideid, ajakohastades sellega panga igapäevaseid operatsioone ja kujundades selle võistlusvõimeliseks Toronto rahaasutuste tihedas ringis. Alati heatahtlikuna ja sõbralikuna, kiiresti probleemide sisusse tungivana ning vajalike konkreetsete järelduste tegijana võitis ta nii oma kaastöötajate, panga ametkonna kui ka panga liikmeskonna üldise usalduse ja lugupidamise.

Arved Pedjase taolisi mitmekülgseid ja positiivseid inimesi ei ole palju ning seetõttu on nende ootamatu kaotus eriti valus. Seda kaotust leevendab aga mälestus temast kui ühest tüsedakoelisest ja mitmekülgsete annetega varustatud eesti mehest, kelle sõbralik naeratus ja rõõmus pilk jääb meid alati jälgima ja tervitama kusagilt kaugest tundmatust maailmast.

KARL ARRO

Huvitavaid ettekandeid Stokholmis

ESTO-80 teaduslik hommikupoolik

STOKHOLM (VE) — Teadushuviliste kokkutulek ESTO-80 raames, toimus teaduslik hommikupoolikuna teisipäeval, 8. juulil, Esto Teaduslik Selts Rootsis korraldusel, meeldivalt avaras männipaneelidega kaetud ABF hoone loengutesaalis. Kokkutulekust võttis osa üle saja inimese. Kokkutuleku avas E.T.S.R. esimees Ervin Pütsep. Kavas oli kümme teaduslikku ettekannet, kogu maailma ülikoolides tegutsevate eestlastest õppejõudude poolt. Ettekanded olid oma ilmelt kokkuvõtlikku laadi, kuna nende kestvus oli piiratud vaid veerand tunnile.

Esimesena kõneles prof. Elmar Järvsoo, Amherstist USA, äsjailmunud teose „A classic study of a Soviet Republic" väljaandmisest. Selles teoses esitatud statistiliste andmete põhjal on protsentuaalselt Eesti Nõukogude Liidu majanduslik elu arengus igal alal esikohal; põlevkivi uurimise alal on nad aga kogu maailmas esikohal.

Prof. Henn J. Uibopuu, Salzburgist, Austriast, analüüsis Nõukogude põhiseadust Eestis, milles teiste osariikidega võrreldes on siiski mõningaid leevendavaid aspekte, nagu vene keele riigikeeleks tunnistamise puudumine,

samuti tänu ja kiituse avaldamine „vennaliku abi eest kodumaa vabastamisel".

Prof. Olaf Millert, Minnesotast, USA, kõneles lääne- ja ida maade suundade erinevusest eksperimentide üle, mida korraldatud inimeste käitumise uurimusil.

Sügava filosoofilise ettekandega esines prof. Walter Rand New Yorgist, analüüsides oma iseloomult erinevate globaalse eestluse ning omariikliku eestluse teineteise täiendamisest ning sellega seoses-olevaid kultuurilisi ja poliitilisi tegureid.

Dotsent Valev Uibopuu, Lundis, kõneles ingeri keele ja rahva kadumisest.

Peipsi ja Laadoga järvede vahelisel maa-alal oli varasema 200.000 ingerlase asemel Stalini küüditamiste ning sõjategevuse tallermaale sattumise tõttu 1970. aastal veel järel 800 ingeri keelt kõnelevat inimest.

Prof. Roman Toi, Toronto Royal Conservatoryst, esitas paeluva ettekande kiige osast Eesti kultuuris, demonstreerides helilintidel kiigutamisel lauldud laulude ülesehitust ja rütmi.

Riigiarhivaar V. Helk, Kopenhaagenist, esitas uusi andmeid Jüriöö mässu kohta, mis tähendas Taani haldusaja lõppu Eestis. Taani ürikutes selle kohta käivad andmed lubavad oletada, et Mõõgavendade ordu ise provotseeris selle mässu taanlastest lahti saamiseks.

Prof. E. Blumfeldt, Stokholmist, kõneles pantvangidest keskaegses Eestis.

Pantvanglus oli juba siis ürgvana instituut, mida ka Eestis rakendati, kui vallutajad sunniviisil eestlaste vanemate poegi oma juurde kasvatada ning õpetada viisid,

et siis hiljem neid koju tagasi saata vallutatud maa hõlpsamaks valitsemiseks.

Prof. Hain Rebas, Kielist Saksamaal, kõneles muredest rahvusliku tegevuse organiseerimisel Rootsis meie noorsoo seas.

Läbirääkimiste osas võeti vastu resolutsioone kontaktide loomise kohta kodu-eesti teadlastega, samuti väliseestlaste vahelise teaduslik kirjastamise edasiviimiseks ning teadlaste omavaheliste kontaktide ja koostöö süvendamiseks.

Jumalateenistus Suttoni surnuaial

Simcoe järve ääres Suttoni surnuaial toimus Toronto Jakobi koguduse korraldusel eestikeelne jumalateenistus kohalikele eestlastele. Ilusal päikesepaistelisel päeval jutlustas õpetaja Elmar Pähn, kes valis oma jutluse aluseks Johannese evangeeliumist 9. peatüki 4-nda salmi, kriipsutades eriti alla, et pärast surma ei saa meie enam midagi teha, mis elus tegemata on jäänud. Ta tõi oma jutluses palju näiteid tegelikust elust ja kirjeldas eriti soojalt ja südamlikult Kodu-Eestis toimunud kalmistupühasid, mis olid alati rahvarohked, kuna meie traditsioonide kohaselt austasid ja mäletasid lapsed alati oma surma läbi lahkunud vanemaid. Jumalateenistus lõppes Eesti hümni viimase salmi „Su üle Jumal valvaku" laulmisega.

27. juulil, toimub Jakobi koguduse väljasõit Simcoe järve lähedal asuva perekond Hõbe tallu.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

⊕ Kopenhaagenis tähistas 80 a. sünnipäeva 27. apr. õigusteadlane ja end. E.V. charge d'affaires Taanis August Koern, pärit Viljandimaalt. Ta lõpetas Tallinnas 1918 gümnaasiumi, võttis osa Vabadussõjast, kus ta vaprust hinnati VR II/3-ga. Lõpetas 1920 Sõjakooli, jäädes teenima ohvitserina, kuni 1927 lõpetas juristina ülikooli ja siirdus välisministeeriumi teenistusse. Oli juriidilise büroo sekretär, Berliini saatkonnas atashee, siis keskasutuses 2. ja 1. sekretär ja konsulaarbüroo juhataja, 1936—1939 Varssavi saatkonnas nõunik, kust määrati Kopenhaageni charge d'affairesi kohale. Ta on seal kaasa löönud eesti org-ides, Ikestatud rahvaste org-is jne.

Otsin oma vennapoega, kes sõjapäevil kaduma läks

ENDEL NÕMPERE Egbert'i poeg

Teated saata: Aima Siitam
Kalevi 20—6 Tallinn 200004,
Estonia SSR

Soovitakse

LAPSEHOIDJAT

1 lapse juurde 5 päeva nädalas

(St. Clair & O'Connor)

Helistada õhtuti 751-6711

Usulised saated Radio Monaco'st

Usuteadlaste konverents ESTO-80 ajal

STOKHOLM (VE) — ESTO-80 raames oli üheks ürituseks 8. juulil Stokholmis toimunud EELK II Usuteadlaste konverents. Sellest võtsid osa 14 vaimulikku, üks kõrgema akadeemilise kraadiga naisusuteadlane, üks õpetajaameti kandidaat, üks usuteaduse üliõpilane, kolm EELK Usuteadusliku Instituudi õpilast ning neli külalist. Konverentsi juhatasid prof. dr. A. Võõbus ja praost J. Taul, protokollis abipraost mag. T. Nõmmik. Esindatud olid eesti kogudused Inglismaalt, Kanadast, Rootsist, Saksamaalt ja Ameerika Ühendriikidest.

Konverentsi avas dr. A. Võõbus, millele järgnesid kolm ettekannet: „Augsburgi usutunnistuse ajalooline taust" — dr. A. Võõbus, „Augsburgi usutunnistuse teoloogiline tähendus" — peapiiskop K. Veem ja „Leuenbergi konkordia" — dr. J. Taul. Tõhusatele ettekannetele järgnesid elavad läbirääkimised.

Konverents soovitas — kahe vastuhäälega — Eesti Evangeelsel Luteriusu Kirikul ühineda Leuenbergi konkordiaga,

kuid reservatsiooniga, et konkordia hõlmab ainult EELK-d Euroopas. (Leuenbergi konkordia on dokument, mis taotleb suuremat koostööd luteriusu ja reformeeritud kirikute vahel Euroopas).

Konverentsil tutvustati saksa õpetajat Hartmut L. Kürshneri raadiomisjoni „Christus Lebt" esindajat, kes kõneles vaimulikkudest raadiosaadetest eesti, läti, poola ja tshehhi keeltes Radio Monaco kaudu.

Kõneleja väitis, et raudeesriide taga tuntakse suurt huvi usuliste saadete vastu.

Konverents avaldas üksmeelset tänu EELK Konsistooriumile uue eestikeelse Augsburgi Usutunnistuse väljaande puhul, mis anti välja Augsburgi Usutunnistuse 450. aastapäeva puhul ning dr. A. Võõbusele konverentsi korraldamise eest.

III Eesti Usuteadlaste Konverents toimub arvatavasti seoses järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevadega, mis lubaduste kohaselt toimuvad 1983. a. jõulupühade ajal Austraalias.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja tüllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

Hostessid Marine World—Africa U.S.A. lõbustuspargis Eesti Päeval: Anne Juurma, Miss ESTO-80 USA esimene näitsik päeva embleemiga ja Katrin Männik delfiini märgiga, millised värvid sümboliseerisid eesti lippu.

Omapärane jaanipäev Kaliforniias

SAN FRANCISCO — Siinne Eesti Selts korraldas jaanipäeva kokkutuleku Redwood City's asuvas Marine World-Africa U.S.A. lõbustuspargis. Kuigi osavõtjaid oli vaid veidi üle saja, nägid ja kuulsid meid tuhanded ameeriklased. Laupäev, 21. juuni oli pargi administratsiooni poolt kuulutatud Eesti Päevaks. Juba parkimisplatsil tervitasid jaanipäevalisi sini-must-valged lipud ja pargi peasissekäigul ilutses ingliskeelne teretulemast silt Eesti Päevast osavõtjaile.

Enne piletiostmist andsid rahvarõivas hostessid registreerimislauast jaanipäevalistele Eesti Päeva kava. See hoidis meie grupi koos etenduselt etendusele liikumisel või kindlaksmääratud sööklates kohtumiseks. Hostessid lehvitasid rahvamassis sini-must-valget delfiini märki ja enamus eestlastest paigutati isegi staadionitel kõrvuti istuma.

Marine World'i tegelased mainisid hiljem, et nad ei ole kunagi varem näinud pargis nii organiseeritud ja distsiplineeritud inimeste gruppi.

Eesti Päeva ajal viibis Marine World—Africa U.S.A. pargis 8000 inimest.

Kell 1 p.l. toimunud vaalade etendusel toodi lavale Miss ESTO-80 USA esimene näitsik Anne Liis Juurma. Staadion oli tulvil rahvast — umbes kolm tuhat inimest. Teadustaja ütles TEE-RE-TUULE-MAST Eesti Päevast osavõtjatele ja tutvustas Miss Estonia USA-d. Järgnes tugev aplaus, sest ameeriklased armastavad „missisid". Ja nüüd sai Anne Liis 7000-nde naelaliselt vaalaskalalt suudluse. Teadustaja mainis veel neli korda Eesti nime, millele publikult järgnes sooja aplausi Miss Estonia USA-le.

Kell 3.45 p.l. veesuusatamise staadionil üllatasid jaanipäevalisi kolm sini-must-valget lippu lehvimas idapoolsel staadioni äärel, näidates suunda kodumaa poole.

Neid lippe nägi ümmarguselt kaks tuhat ameeriklast, kes jälgisid mainitud kellaajal toimunud etendust. Pärast etenduse lõppu koguneti lippude alla jaanipäeva sõnaliseks osaks. Abipraost Karl Lipping pidas ilmaliku jaanipäeva kõne, end. S.F.E.S. esimees Mati Valter luges ette ERKÜ esimehe Juhan Simonsoni päevakohase tervituse ning jagas välja Marine World—Africa U.S.A. poolt annetatud „door prize'd", milliseid oli 150-ne dollari väärtuses.

Oli omapärane jaanipäeva kokkutulek, tänu San Francisco Eesti Seltsile ja Marine World—Africa U.S.A. administratsioonile.

Kas järgmisel aastal sama üritust uuesti korrata? Sellele küsimusele vastab ürituse peakorraldaja Arno Bender teatud reservatsiooniga. **Sama kava kordamine samade** inimestega ei osutu huvitavaks. Kõne alla võiks tulla aga Balti Päeva korraldamine palju suuremates mõõtmetes.

Õhurünnakud Afganistani küladele

Tuhanded tsiviilelanikud punaarmee terrori ohvriks

NEW DELHI — Ehkki mõningate arvamiste kohaselt N. Liit katsub enne olümpiamänguside vältida Afganistanis suuremaid sõjalisi operatsioone, on venelased siiski pidanud vajalikuks suuremate jõududega paljusid Afganistani külasid rünnata ning need täielikult hävitada.

New Delhi informeeritud ringkondadest kinnitatakse, et venelased on Afganistanis viimaste päevade jooksul hävitanud 60 küla, tekitades tsiviilelanikkonnale tohutuid kaotusi.

Mainitakse, et külade ja tsiviilelanikkonna armutu hävitamine on mõeldud kättemaksuaktsioonina partisanide kallaletungide pärast punaarmeelastele.

Asjatundjad arvavad, et venelased on saanud võitlustes partisanidega suurte kaotuste osaliseks ning sellest tingituna rakendatakse nüüd silmapaistvalt suures ulatuses lennuväge, et hävitada külasid ja elamispiirkondi, kust partisanid saavad endile toetuse.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Ajaloovõltsing läikpaberil

Shveitsi ajalehe kriitiline pilk Tallinna

Pealkirjaga „Eelolümpialine suurpuhastus Tallinnas" ilmus shveitsi lehes „Neue Zürcher Zeitung" pikem reportaazh Eestist. Lehe sõnumisaatja H.K. Tallinnas kirjutab muuhulgas järgmist:

Tallinn, vana eestlaste, taanlaste, rootslaste ja venelaste Reval lebab udus. Vana Toomas, tinasõdur raekojatorni tipus, on vaevalt nähtav. Kingaäri ees seisab ostjate saba.

Kogu vanalinn on praegu üksainus suur ehitusplats, kus restaureeritakse vanu tsunftimaju, et neid presenteerida oodatud olümpiakülalistele.

Lokaalid on täistuubitud ja tantsusaalidest kostab kärarikast muusikat. „Kiek in de Koek" kindlustorni kõrval asuvas baaris trügivad tallinlased leti äärde, kus juuakse hõõgveini.

Ehkki Tallinna sööklad on rikkamalt ja maitsekamalt sisustatud kui mujal N. Liidus, on nõudmine pakutust märksa suurem.

Üle Venemaa tuntud lööklause paremast elust Eestis meelitab siia hulga turiste. Eriti grusiinlased eelistavad pulmareisiks valida Tallinnat. Viru hotellis tarvitatakse läänelikke mõisteid. Nii minnakse päeval sinna „Grillroomi" ja õhtul „Nightclubisse", kus serveeritakse varieteed ja lääne tantsumuusikat.

Peatükis „Sovettide nivelleerimine" kirjutatakse, kes eales Moskvas piima joonud, oskab hinnata eesti piimatooteid.

Kahjuks pole aga seda head jooki alati saadaval. See käib ka teiste tarbekaupade kohta. Äride sisustus ja kaupade presenteerimine on küll palju parem sovettide omast, kuid üldiselt ikkagi tagasihoidlik.

Üks venelane oli Eestis kirjasaatjale öelnud, teda ei vii isegi kümme hobust Moskvasse tagasi.

Vene keel, mida veel 20 a. tagasi tänaval ja ärides vaevalt kuulis, on muutunud tavakeeleks.

Pealkirjaga „Kasvav venestamine" nenditakse, et alates 1959. a. on eestlaste arv Tallinnas tõusnud vaid 2,3 protsenti, venelaste arv aga seevastu 22,1 protsenti. Liigistatult rahvustesse elab Tallinnas 64,7% eestlasi, 27,9% venelasi, 2,5 % ukrainlasi ja 4,9% muulasi, nagu valgevenelasi ja soomlasi.

1404. a. ehitatud raekojas pajatab ülemrestauraator, et sõja tõttu hävines ainult 11% vanalinnast. Terve restaureerimispiirkond olevat 105 hektari suur.

Praegu töötavat Tallinnas 100 poola restaureerijat.

Vanalinnast ei pidavat saama mingi vabaõhumuuseum, vaid kaubandusest, tööstustest ja turistidest äraelav linn.

Suveks pidavat valmima 28-korruseline hotell Olympia, uus postkontor kesklinnas, 314 meetri kõrgune ringhäälingu ja TV-torn, neljateeline autotee Pirítale ja kultuurining spordihall 6000 istekohaga.

Jagatavates brošüürides olümpia-embleemiga leidub palju sovettide ajaloovõltsimisi.

Selle järgi olevat olnud isegi keskaegsed vene viirstid eestlaste omakasupüüdmatud sõbrad võitlustes taanlaste ja läänest sissetungijate vastu. Eesti iseseisvusaega kirjeldatakse kodanliku diktatuurina. Ja Hitler-Stalin-Paktist mitte sõnagi. Sovettide brutaalset Eesti annektsiooni kirjeldatakse nõnda: „Töötav rahvas sooritas energilise ülestõusu natsionalistlik-fashistliku korra vastu . . . " Ühtegi tumedat plekki terves ajaloos. Mitte ainsatki sõna Zhdanovi hirmuvalitsusest, tapatalgudest, massküüditamistest või sundmobilisatsioonist. Tollal detsimeeriti 5% eesti rahvast. Venelaste teistkordsel sissetungil põgenes 70.000 eestlast kodumaalt.

Sundkollektiviseerimisel pärast sõda kaotas Eesti veel 10% oma rahvast.

Nüüd siis tahetakse läikpaberil trükitud ajaloovõltsingut olümpiarõngaste sümboliga varustatult serveerida naiivsetele sportlastele ja turistidele. Eestlaste saatus ja nende olümpia eeltööd pole sarnast kuritarvitamist ära teeninud.

E.R.

Tööle vabadusvõitluse alal

Stipendium võimaldab eesti noore rakendamist

Hiljuti saabus Lääneranniku lt Washingtoni ja asus eestlaskonna vabadusvõitluse ning ühiskondliku tegevuse alal töösse Eesti Rahvuskomitee stipendiaat, 22-a. üliõpilane Arvo Vercamer, kes üli-kooli vaheajal suvekuudel asub eesti-läti-leedu keskorganisatsioonide koostöö-organi Ühendatud Balti-Ameerika Komitee juures Washingtonis-Rockvilles.

Arvo Vercamer sõitis oma alalisest asukohast Seattles Washingtoni osariigis Idarannikule oma autoga. Ta jääb vähemalt juulikuu jooksul elama ERKÜ aseesimehe Mäido Kari perekonda Gaithesburgis, Marylandis, kust sõidab tööle Rockvillesse, kus Läti Majas töötab Ühendatud Balti Ameerika Komitee.

Vastava kokkuleppe põhjal stipendiaat pühendab poole oma tööajast ÜBA Komitee tööle ja teise poole eriti eestlaskonna ülesannetele.

Rahvuskomitee stipendiumi määramise mõtte võttis juba paar aastat tagasi üles ERKÜ kultuuri- ja noorsootöö toimkonna juhataja Vaike Lugus, kuid vajaliku summa, 1500 dollarit, sai ERKÜ oma eelarvesse võtta alles käesoleval aastal, tänu eestlaskonna suurenenud toetusele rahvusliku osamaksu kujul.

Arvo Vercamer on olnud Lääneranniku l aktiivne eestlaskonna tegelane, eriti noorte tegevuse alal. Ta tegi tehnilise jõuna kaasa ka Portlandi noorte lauluansambli „Kaja" esinemisreisi USA eestlaste suuremates keskustes, ka Idarannikul.

Tema eesti keele oskus kõnes ja kirjas on eeskujulik ja temal on väga selge ning asjalik arusaamine eestlaskonna eesmärkidest ning ülesannetest.

ERKÜ juhatus loodab, et Arvo Vercamerist saab järgmine Ü.A.B. Komitee täistööjõuga asjaajaja, kui praegune Janis Bolstein kohalt lahkub paremate tingimuste avanemisel mujal. Asjaajaja palk Ü.B.A. Komitees on aastas ainult 15 tuhat dollarit, millest lätlased ja leedulased maksavad kaks ja eestlased ühe viiendiku. Arvo Vercamer läheb sügisel tagasi ülikooli.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR

MARK T. MANKIN REALTOR

2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5

Kinnisvara ostu või müügi korral helistage

TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

Läti äri

DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS

9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011

Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

OLD MILL TAILORS

7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO

(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)

TEL. 769-9535

DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI

RUDY SCHNEIDER

FINN TASTE BAKERY

7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)

(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)

TELEFON 225-0824

Pagariäri neile, kel on peen maitse

Ari avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. (Esmaspäeviti suletud)

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)

3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E 1044

Remenyi house of music

TORONTO PARIMAD MUUSIKALISTE INSTRUMENTIDE SPETSIALISTID.

PEENEMAD JA PARIMAD KLAVERID JA TIIBKLAVERID.

210—230 Bloor St. W. Toronto, Ont. M5S 1T8 961-3111

OPTICAL STUDIO Ltd.

R. SCHMID, saksa optik

Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler

Spetsialiseerunud contact lenside alal

1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd

TELEFON 535-6252

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"

HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

kruntide ümber.

B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

VÄÄRTUSLIKUM KINK MAALIKUNSTNIK TÕNNAST SUMMER SAARNIIT STUUDIOST

567 ROEHAMPTON Ave. Toronto. Tel. 488-5895

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS

KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 463-9328

482-1403

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Õpilane soovib

ÜÜRIDA TUBA

meelsamini koos kostiga

Hwy. 401 & Yonge raj.

Helistada 762-4160

SUVILA MÜÜA

ilusas Honey Harbour'is (Georgian Bay) ● 200 jalga järveranda

Helistada 789-5470

Noortelaagrid Kotkajärvel

„Kullapaja" tüdrukud ja „Lembitu" kullakaevurid said rõõmuga pakitud nädala

Kotkajärvel tomus 5.—13. juulini eesti skautlike noorte laager 78 osavõtjaga. Laagrist võttis osa kolm Toronto noorteüksust — gaidlipkonnad „Põhjala Tütred" ja „ Rajaleidjad" ning skautüksus Lembitu Malev. Laager oli mõeldud nendele noortele, kes ei sõitnud Rootsi „Vikerkaare" maailmalaagrisse ja moodustas seega ülemaailmse eesti vikerkaare „teise otsa".

Kahe gaidlipkonna tüdrukud — 18 hellakest, 5 gaidi ja 3 juhti moodustasid ühe „Kullapaja" nimelise laagriküla, kes kandis Ingrid Piili valmistatud värvilist rinnamärki laagrimärgina. Laagrit juhtis Linda Roosipuu, vanemate nõuandjatena olid abiks Helje Valter ja Ellen Kütti.

Lembitu Maleva poisid moodustasid kaks laagriküla — 17 noolepoissi 4 juhiga ja 15 skauti 5 juhiga.

Lembitu laagri nimeks oli „Kullakaevurid". Noolepoiste laagriküla juhtis Alar Põldma, kaasjuhtidena tegutsesid Reet Leis, Paul Kängsepp ja Ricky Paju. Kullakaevurite laagri juhiks oli Lembitu Maleva juht Harold Kivi ja laagri vanemaks Heino Jõe. Tegevusjuhtideks laagris olid Asko Kütti, Viktor Vessmann, Jaan Roos, Ülo Soots ja Rein Kori.

Mõlemaid laagreid toitlustas ühine köök. Lembitu pereema Aino Toigeri juhtimisel. Köögis tegutsesid poiste ja tüdrukute emad.

Nädala ilmastik oli laagriks nagu loodud — päikesepaistelised soojad päevad ja jahedad ööd. Ühel päeval anti vihmaproovi ja ühel öösel Taevataat paugutas äikest.

Ilusad ilmad võrratul Kotkajärvel, hea toit ja sõbralik perekondlik vaim moodustas tausta, millel toimus huvitav tegevus: purjesport, kanuusõit, suplemine, sport ja mängud. Käsitöö alal tegid hellakesed „kullasepa" tööd ja valmistasid kividega kaunistatud kaelaehteid, mis lõpulõkkel kingiti pereemadele. Käbikollid ja paljud huvitavad tööd, poistele nahast tulusekotid, mille tegemist juhatas Viktor Vessmann. Jämesäär oli tuletaadiks, kelle juhendusel harjutati tule süütamist tuleraua ja -kiviga ning mitmesuguseid indiaanlaste tulepuure.

Sportlikke üritusi juhatas dr. Jaan Roos.

Asko Kütti õpetas poistele terariistade hooldamist, käsitamist ja teritamist, millele järgnes metsatöö päev Harold Kivi juhtimisel.

Krivasoost valiti ja võeti maha terve hulk lipumaste, et asendada vanu ja murdunuid peaväljakul, Lembitu külas ja laagriplatsidel.

Loodusrada ja loodusvaatlust juhatas Ülo Soots.

Laupäeva, 12. juuli õhtul toimus gaidide lõkkeväljakul ühine suurlõke rohkearvuliste külaliste osavõtul. Noored näitlejad paistsid silma hea diktsiooni, korraliku eesti keele ja viimistletud esinemisega. Selles oli näha juhtide hoolsa töö tulemusi, kuigi ettekanded olid kõik noorte omalooming. Lõkkeõhtule, mida juhtis Heino Jõe, järgnes tass teed ja suutäis rosinasaia Kotkajärve kohviku juures nii noortele kui vanematele.

Pühapäeva hommikul kogunes mõlema laagri ühine pere pealipuväljakule, kus toimus pidulik lipu heiskamine.

Sealt liikusid noored Kotkajärve vabadussamba ette, kus toimus lühike palvus.

„See sammas, mis kannab Lembitu, kui esimese nimeliselt teada oleva Eesti eest langenu nime, on kõikide nende eesti meeste ja naiste mälestuseks, kellele Eesti oli tähtsam kui nende isiklik elu," kõneles laagri vanem Heino Jõe. Kõneleja tütretütar Riina Kindlam, hellake, asetas sambale kimbu põllulilli.

Pärast hommikusööki toimus laagri likvideerimine ja pakkimine ning oldi uuesti lipuväljakul — seekord lipu langetamiseks.

Laagrijuht Harold Kivi ütles tänusõnu tublidele tüdrukutele, poistele, pereemadele ja noortejuhtidele.

Lauldi Eesti hümni palvesalm ja Lembitu laulu viimast salmi. Heino Jõe pöördus noorte vanemate poole palvega — levitada skautluse ideed ja kutsuda uusi noori gaidide ning skautide ridadesse.

Ülikoolide lõpetajaid

Cornelli ülikooli Ithacas, N.Y. lõpetas Olev Tammer BSME kraadiga masinaehituse inseneri alal. Lõpetaja vanemad elavad Newarkis, Del. Ta alustab tööd pärast osavõttu Estost Hewett-Packard firmas Vancouveris, Wash.

RISTSÕNA NR. 1035

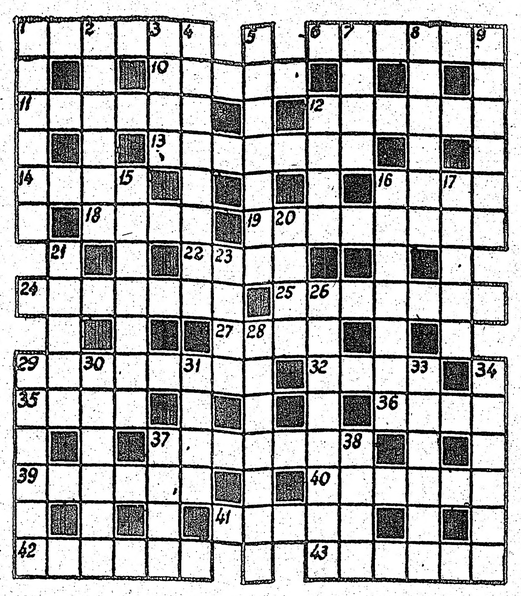

Põikread: 1. USA presidendikandidaat, 6. Tark, nupukas, 10. Osa ratsutaja varustusest, 11. Eesti rekordi omanik odaviskes, 12. Vedelike imbumine läbi vaheseina (nähe füüsikas), 13. Tavalisem kaseliik Eestis, 14. Vana inimene, 16. Suur valu, 18. Kala, 19. Kiireilmeline, 22 . . . ja mured — K. Rumori teos, 24. Suur jõgi Aafrikas, 25. Eesti teater, 27. Kiire, 29. Kõrgem võim, 32 Vanade egiptlaste püha loom, 35. Inimene, 36. Soliidne naine, 37. Jalkon, 39. Küüruga loom, 40. Meheilu kehastus, 41. Kitsas sild, 42. Veesõidukid, 43. Lavateos.

Püstread: 1. Ametlik ettekanne, teadaanne, 2. Ettevõte, amet, 3. Naisenimi, 4. Lahkuse väljendus, 5. Kondikava, 7. Endine USA välisminister, 8. Skits, silma järgi tehtud maakoha-joonis, 9. Sassis, segamini, 12. Kella osa, 15. Nukker, 16. Puuvili mitmuses, 17. Riik Aasias, 20. Kuulus saksa lendur minevikus, 21. Armastab magusat, 23. Vilets, lahja, 26. Normiks seatud mõõt, eeskuju, 28. Truudus, 29. Nurk, nurklaud, 30. Libe-märg, 30. Kleepuv-porine, 31. Aukudega ese, 33. Tööstuslinn Ontarios, 34. Avalda imestust, 37. Naisenimi, 38. Põllutööriist.

RISTSÕNA NR. 1034 LAHENDUS

Põikread: 1. Kärbes, 5. Kirves, 9. Reisima, 10. Post, 11. Reas, 13. Maat, 15. Sirm, 17. Era, 18. Terve, 21. Luu, 22. Laste, 23. Ilmus, 24. Redel, 25. Keila, 27. Nelik, 30. Üte, 31. Sünge, 34. Aaa, 35. Pell, 37. Kadu, 38. Aasa, 40. Aiad, 42. Vastand, 43. Sisask, 44. Laegas.

Püstread: 1. Kimmel, 2. Brot, 3. Ees, 4. Sitke, 5. Kirev, 6. Ime, 7. Raas, 8. Sõrmus, 10. Paas, 12. Silm, 14. Aravete, 16. Ruupiad, 18. Teras, 19. Rodin, 20. Eilne, 25. Küpros, 26. Iela, 28. Laad, 29. Kaunas, 32. Urask, 33. Graal, 36. Lava, 37. Kade, 39. SAS, 41. Ina.

EESTLASED MAAILMARADADEL

● Wollongongi Eesti Selts Austraalias pidas oma peakoosoleku, kus kohal oli 19 seltsiliiget. 1979. a. tegevusaruande järel oli seltsil 76 liiget. Aasta jooksul on korraldatud mitmesuguseid üritusi, väljasõit Minnamursi Falls'i, peoõhtu. Seltsi juures on ainuke ellujäänud organisatsiooniks W. E. S. Spordiring. Selles elujõulises organisatsioonis harrastatakse peamiselt võrk- ja korvpalli, noorte hulgas on ka kergejõustiklasi. Tegevus on aktiivne tänu vanade hingestatud sportlaste eesvedamisele. Kaks korda nädalas toimuvad treeningõhtud, võistlusi peetakse mitmete teiste keskuste meeskondadega. W. E. Seltsi uude juhatusse valiti E. Jagus — esimees, R. Kalnin — abiesimees, J. Oser — sekretär, K. Kiviaru — sekretäri abi, E. Ups — laekur, A. Tukk — laekuri abi.

● Stokholmi merekoolis sooritas kaugesõidukapteni eksamid Mikael Anvelt. Ta läks Saleni laevandusfirma teenistuses kaugsõitu. Ka noore kapteni isa oli kaugesõidukapten.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valmik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Karin Saarsen — LOHENGRINI LAHKUMINE	4.50	30
Herbert Salu — UTOOPIA JA FUTUROLOOGIA	4.50	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Evald Uustalu ja Rein Moora — SOOMEPOISID (424 lk. + 64 lk. fotosid)	14.—	$1.—
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Leho Lumiste — ATLANDI AKNAL	2.10	40
Leho Lumiste — KILLAD KÜLAS	5.30	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	3.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

69.

— See oli küll pahareti moment. Kui rong oleks lahkunud kaks sekundit varem, me ei oleks peale jõudnud ja kui see oleks lahkunud kaks sekundit hiljem, siis me meelitaksime praegu neid miilitsaid meiega koos õhtusöögile tulema, märkis Vuotilainen.

Metrorong vähendas kiirust ja seisatas järgmises jaamas. Kolmik lahkus rongist ja marssis jaama avarasse hoonesse. Peatumata jätkati teekonda rulltreppidel.

— Tõsiselt rääkides on Metroo, Lenini mausoleumi ja mõnda muud avalikku ehitust kaasa arvamata, ainus nõukogude aegne ehitustöö, mis on tõesti hästi tehtud nii Leningradis, Moskvas ja Kiievis. Aga kõikjal mujal irvitavad praod ja toed hoiavad enamvähem seinu püsti, seletas Lindsten oma taga rulltrepil seisvale Suntisele. — Vaata kriitiliselt kuhu tahad.

— Need vaatavad kriitiliselt meidki, jõudis Vuotilainen vahele. Tema vaade oli suunatud trepist ülespoole.

Lindsten ja Suntinen vaatasid ka Vuotilaise vaate suunas. Kõrvaloleval alla laskuval rulltrepil seisid neli miilitsat. Esimesel oli mingi paber käes, teine osutas soomlastele ja kõik vaatasid neid üksisilmi.

Vahemaa oli veel paarkümmend meetrit, aga see vähenes iga hetk treppide kahesuguse kiiruse tõttu, ühed tõustes, teised laskudes. Treppide vahel oli siiski kõrge käsipuu, mille üle oli asjatu katsuda ronida.

Rahvast oli palju liikumas. Oli just rüsinatunni tipp. Mõlemad trepid olid tungil inimesi täis. Nii miilitsate kui ka soomlaste ees ja taga oli lohena laskuv või tõusev inimmass. Sellest oli võimatu mööduda üksköik millisesse suunda.

Miilitsad hakkasid soomlasile hüüdma mingisuguseid käske. Jutukõminas sõbrad võisid tajuda häälte ärevust ja sageli korduvaid stoi-sõnu. Ametivõim ja tagaaetud möödusid üksteisest kui laevaparaadil kumbki üksus oma lippe lehvitades.

Üks miilitsaist proovis hüpata rulltreppide vahepuule ja sellest üle, aga libisevale käetoele toetudes ta märkas katse lootusetust. Teised kolm jätkasid oma zhestikuleerimist ja karjumist. Lindsten tervitas neid viisakalt au andes, aga märkas äkki:

— Pergele, oleme teinud oma juhistes suure vea.

— Kas nad mõtlevad meid? Kas see stoi ei tähenda peatumist, küsis hirmunud ja kaameks muutunud Suntinen.

— Mitte sugugi meid. Nad jahivad seda kartulikoti eite, teatas Lindsten.

— Aga nad töötavad hästi, sest eelmises jaamas, nagu siingi olid nad juba vastas, tõdes Vuotilainen.

— Saatana, saatan! Need on muidugi need tuulejakid, märkas ta äkki. See mütsimees andis miilitsaile talle kallale tunginute tundemärgid. Selliseid tuulejakke ei ole siin palju.

Lindsten oli kogu aja oma vaatega jälginud allapoole laskuvaid miilitsaid. Nad oleksid enne alla jõudnud, kui soomlased pika trepiga üles. Nüüd miilitsad jõudsid alla ja hüppasid samas tõusvale trepile. Nende vahel oli paks inimmass, kes takistas nähtavust.

— Nüüd paneme tuulejäkid kokkukeeratult kaenlasse. Päris korralikult ja rahulikult, käsutas ta.

Soomlased tõmbasid jakid seljast ja said riietusesemed kokkukeeratuna oma kaenla panna just kui trepp jõudis Palshad Mira metroojaama tunneli ülemisse ruumi. Inimtunglemisest läbi oli näha Sadovaja tänava poolel bussipeatusse lähenev buss.

— Tulge järel! käsutas Lindsten ja hakkas bussi poole jooksma. Liiklusest hoolimata sööstsid mehed üle tänava ja ronisid sisse. Bussi aknast oli näha, et miilitsad olid just jõudnud tänavale ja vaatasid igasse suunda. Äkki kaks neist hakkasid jooksma Sadovajat mööda kirdesse, Nevski Prospekti poole. Teised kaks läksid vastupidisesse suunda. Buss hakkas samas liikuma oma aeglases taktis.

— Oleme tõesti sellevõrra lollid, et kinnijäämine oleks olnud meile otse paras, mõtiskles Lindsten kui olukord rahunes. — See major nägi nende jakkide värve, ja muud ta jõudnudki märgata. Nii värvikaid ja selliseid värvikombinatsioone ei ole siin palju. On parem need kohe hotelli viia ja panna teised selga. Ega tea, võib-olla on sõna sinna Sadkossegi juba jõudnud.

— Võiks olla targem ja need hävitada, arvas Vuotilainen ettevaatlikult.

— Ära hullu aja! Nii kallist kraami ei hävitata. See müüakse, teatas Lindsten.

Moskovsky Prospektile jõudnud oli buss juba ületanud Fontanka võimsa silla. Sõideti veel natukene enne, kui Lindsten juhatas oma üksuse bussist välja. Hakati taksot otsima. Sellega kulus aega ja oli vaeva. Taksojaama ei leidunud kusagilt. Jakimütsakud kaenlas viibati kümneile mööda sõitvaile taksodele. Enamuses oli juba sõitjaid, kuid mitmed sõitsid tühjaltki peatumata mööda.

Oma nooruses kollakasrohelist värvi kandnud Volga nõustus siiski sõpru peale võtma. Lindsten ütles aadressi ühe sõnaga: Europeiskaja. Kui auto pääsis vaevalt liikuma avas ta taksojuhile nähtavaks soome õlifirma värvika nailonist tuulejaki.

— Osta, hea jakk, ütles ta taksojuhile.

Vähemalt sõna osta oli taksojuhile tuttav. Ta huvitus koheselt. Et auto liiklusest läbi pääses, oli otse ime, sest juhi silmad näisid püsivat ainult jakil.

— Kaheksakümmend rubla, teatas vene arvsõnu valitsev Lindsten.

Taksojuht pakkus siiski alul vaid 50. Hetkelise tingimise järel lepiti kokku 70-le.

— Andke ka omad siia, käsutas Lindsten tagaistmel olijaile. Vuotilainen ulatas oma jaki üle seljatoe Lindstenile. Suntinen arutas esiteks oma paki lahti, mille seest veeres põrandale majori vormimüts. Metroo treppideni oli Kalle pidanud mütsi oma jaki alla peidetult kaenlas.

— Topi oma särgi alla kõhule kui läheme hotelli, seletas mütsi põrandalt tõstnud Vuotilainen.

Ükski jakk ei olnud taksojuhile üleliigne, vastupidi ta vaimustus erakordselt, et võib osta kolm samasugust jakki. Hea kaubakombe kohaselt andis Lindsten hinnaalandust ja küsis kokku 200 rubla.

Juba aegsasti enne Europeiskaja peauksele jõudmist olid kaubad tehtud ja taksojuht oli pannud vähe ruumi nõudvad riietusesemed kindahoidlasse. Hotelli ees oli Vladimir juba oma taksoga ootamas. Kiiresti käidi hotellis kuubesid võtmas ja reisi jätkati Brodskogo tänaval asuvasse Sadkosse.

* * *

Klaasipühkijad vedasid aeglaselt, vahepeal pausi pidades udutsevat vihma klaasilt. Neljapäevane päiksepaiste oli muutunud reedel hallikaks. Suurem vihm oli siiski juba üle, kui hommikuse kaubitsemisringi järel olid asjad autos ja hakati liikuma Tallinna suunas.

Ostudeks ei olnud teistel erilist huvi, aga Suntinen oli soovinud käja vaatamas mingit sobivat külakostikaupa. Midagi meeldivat ta ei olnud oma arvates siiski leidnud.

— Tulge mehed vaatama, oli selle asemel Vuotilainen hüüdnud teistele Gostinõi Dcori kaubamaja fototarvete osakonnas. — Kas olete kunagi näinud suurepärasemat diapositiiviraami. Neid ma võtan! Hindki vaid poolteist rubla.

Ta oli näidanud teistele papist, poorset hallikaspruuni diapositiivide raami, mille keskele oli stantsitud pildiruut filmile. Kaks papilappi olid kliisterdatud liimipaberi ribaga filmitüki ümber — tegevus milleks kulus kindlasti viis minutit, kui selle asemel lääne-maailma plastikraamide pildiruudu kokkupressimine nõuab viis sekundit.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

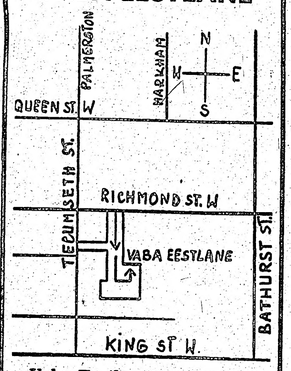

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Sta. C,
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

Canada
Miks elate siin?

Võibolla sündisite Kanadas.
Võibolla mitte.

Kuid te elate siin kuna
teie ise või teie esivanemad
valisid oma elupaigaks Kanada
tundes Kanada riiki ja rahvast
ja mida see neile pakub.

Kanada on vabaduse ja
võimaluste maa, see on
riik ja rahvas, kes tervitab
ja austab kõiki rahvaid
vaatamata nende tõulisele, usulisele
ja kultuurilisele kuuluvusele.

Seepärast olemegi kanadalased.

Multiculturalism

Honourable Jim Fleming
Minister of State
Multiculturalism

L'honourable Jim Fleming
Ministre d'État
Multiculturalisme

Canada

Aga ilmas on ka musikaalseid mehi ja need tunnevad naise hääle mõju. A. H. Tammsaare

Küüditamisotsus . . .

(Algus lk. 2)

dale siiski selgemini rääkida eesti talupoegkonna likvideerimisest 1949. aastal:

EESTI NSV MAJANDUS-AJALUGU KÕRGKOOLIDELE ÕPPEVAHENDINA KASUTAMISEKS, TALLINN 1979, LK. 197:

„— Eesti NSV-s oli kolhoseerimise otsustav aasta 1949, millal talupojad astusid kolhoosidesse külade ja valdade kaupa. Sama aasta kevadel viidi läbi kulakluse kui klassi likvideerimine.

Kulakud ja bandiidid aktiviseerisid kolhoosivastast propagandat ja terrorit. Kulakud püüdsid pugeda kolhoosidesse ja isegi nende juhatustesse. Kulakluse kui klassi likvideerimine, nende ajutine välja saatmine meie vabariigist oli tookordsetes tingimustes möödapääsematu ja vastas nii talurahva ja linna töötajate huvidele. Selle sammuga likvideeriti Eesti NSV-s viimane kuid kõige arvukam ekspluataatorite klass."

Me teame, et see „likvideerimine" viidi läbi väga julmalt ja kevadisel koolivaheajal, kui lapsed olid kodus ja kättesaadaval. Muu „nõukogudevaenuliku elemendi" väljasaatmisest koos „kulakluse likvideerimisega" 1949. aastal aga vaigitakse endiselt nagu poleks seda olnudki. A. L.

Uudiseid kodumaalt

Kui sirvida viimasel ajal Eestis ilmunud lehti, avaneb sünge pilt. Eriti, kui jälgida kriitilisi lugusid provintsilehtedes. „Edasi" kirjutas 21. veebruaril: „Hetkeks ei tohiks vaateväljalt kõrvale jääda loomakasvatushoonete soojustamine ja hoolitsus selle eest, et loomadele ei satuks ette külmunud sööt". Sigu saaks rohkem kasvatada, kui „jätkuks vaid sööta", kurdab „Edasi".

o

14. veebruaril kirjutas „Edasi" loos „Väljateenimata preemiad" muuhulgas, et Tartu Jõesadam on jätnud 1978. ja 1979. aasta kaubatoodanguplaanid täitmata. Ometi on ebaseaduslikult makstud inimestele välja preemiaid 7080 rubla. Ka palku olevat seadusevastaselt suurendatud. Oma töötajatele olevat müüdud kaupa (materjali) odavama hinna eest kui teistele. Lehes konstateeritakse: „Kontrollijad leidsid muidki puudusi." Millised? Sellest leht vaikib. Juhtkond olevat vastanud arupärimistele: „Ei teadnud, ei näinud, ei ole kuulnud!" Jõesadama ülemale R. Kalliverile ja veel paarile määrati tasendusmaks kolme ametipalga ulatuses.

o

16. veebruaril 1980 avaldas Tartu leht „Edasi" kriitilise artikli „Veisekasvatus veereb allamäge". Selles öeldakse, et loomade suvine söötmine jättis palju soovida. Eriti hull olevat lugu Rõngu sovhoosis. See olevat jäänud Tartumaal kõige viimaseks plaanide täitmise poolest.

Lehes öeldakse: „Viletsa söötmise ja halbade pidamistingimuste tõttu haigestuvad loomad tihti ning ravimine ei anna kuigi häid tulemusi. Aasta jooksul hukkus 121 veist, neist 61 vasikat. Kuid kari jäi loodetust pisemaks ka sel põhjusel, et 34 tiinel lehmal tekkis iseeneslik abort, 136 aga sünnitasid elutu vasika (selliseid oli 17,9% saadud vasikatest).

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 17. juulil 1980 — Thursday, July 17. 1980

Täna on juttu

KIREV MAAILM Kodumaise „olme" hall ja külm pale

Igapäevase elu kurb pilt peegeldube eesti ilukirjanduses

Väga ohtralt käiku läinud sõna „olme" (olustikuline, miljööline jne.) on kodumaal jõudnud viimasel ajal tõusta kogu kirjandusliiki iseloomustavaks. Kirjutatakse „olmekirjandusest", mida võiks tõlkida näiteks olustikuliseks kirjanduseks, kus igapäevase elu pisinähete kujutamine on tähtsam kui ideed, konfliktid või tegelaste psühholoogiline areng.

Üks taolisi „olmeromaane" on 1979 ilmunud Teet Kallase „Eiseni tänav", mis on huvitav meilegi lugeda. Mitte kunstiliste vooruste, psühholoogilise tiheduse või stiiliheduse pärast, vaid miljöö tõttu, mida teos peegeldab.

Eiseni tänav pole Mustamäel, vaid asub kuskil Tartu ja Narva maanteede vahel.

Peategelane Rein Kasemaa (kakskümmend kuus aastat vana, abielus, ühe lapse isa) on kooli pooleli jätnud ja töötab televiisorite parandajana —

mis annab talle võimaluse näha mitmesuguseid võõraid kortereid.

Teose kohta ütleb kodumaine arvustus (Mihkel Mutt „Loomingus"): „Selles on teostatud sotsiaalpsühholoogiline uurimus keskklassist, õieti selle alaosast, kel pole sauna ega suvilat, kuid kelle unistused nendega piirduvad. Kallas on nimetatud ulatuslikku inimrühma ja tema elupaika täpselt kirjeldanud. Kõik need interjöörid ja eksterjöörid, esikud, peldikud, lõhnad ja värvid on usutavad."

P. Lias „Keeles ja kirjanduses" kirjutab: „Peategelasel ei jätku ometi jõudu ega võimalusi igatsuste-unistuste teokstegemiseks. Autor näitab olukorda, mis võimukalt takistab oma loomulikku olemust, unistusi teoks teha, püüda kaunima ja inimväärsema järele". Sellele miljöömõjule vaidleb Mihkel Mutt vastu: „Peategelasel on halvaloomuline alaväärsuskompleks, mis ei mõjuta end paremaks muutma, vaid õhutab teisi enda tasemele madalduma."

Siinse lugeja silmadega on Rein Kasemaa siiski miljöö („olme") poolt vastu maad surutud.

Ta teeb lootusetus olukorras mõningaid väljamurdmise katseid (kakleb liikluskontrolliga, läheb keeluvastaselt „Viru" hotelli lokaalidesse ja elab lõpuks läbi üsna skemaatiliselt kujutatud armuloo naisarstiga), aga ei pääse tõepoolest kuhugi.

Mainimisväärsed on kaks seika. Rein ja ta kaasa Meeli on 26 ja 24 aastat vanad — aga nende reaktsioonid ja mõtteviis mõjuvad siitpooltvaatajaile, nagu oleksid nad umbes 20 aastat vanemad. Ja teiseks: raamatus ei puudutata poliitikat mitte poole sõnagagi — isegi mitte mingi viitega. Seda ei ole olemas!

Milline on siis too „olme" Reinu ja Meeli ümber?

„Rein istus ja mõtles silmapesukausitäiele rosoljele, mis ootas köögis laulalekandmist. Millegipärast tegi see rosoljemõte teda kurvaks ja lootusetuks. Nii kaua kui ta ennast mäletas, oli nende kodus pidulaual alati valitsenud rosoljekauss, mille ümber olid aegade jooksul joonud, naernud, riielnud, sõgestunud, kähmelnud, arveid klaarinud ja leppinud kümned onud ja tädid, naised ja mehed.

Mõni oli vahepeal ära surnud, mõni oli kusagil juurde tekkinud, ja jälle oli nii, et paari tunni pärast on need kaks kallilt ja maitsetult riietatud inimest, Veera ja Edgar ja veel kuus kutsutut tundmatuseni muutunud, jälle karjutakse, riieldakse, lauldakse „Ollepruulijat",

keegi käib köögis oksendamas, vastu hommikut ilmub kuldvana kolonelilesk ja hakkab midagi nõudma, millegagi ähvardama . . .

Ta tajus masendusega, et see õhtupoolik hakkas tasapidi muutuma nende arvutute olengute sarnaseks, mida peeti siinsamas toas tema isa eluajal. Mõrisevad või kiledad häälled, nääklemine, viinaloigud laual, vahel tuli madinatki ette . . . Ometi oli Rein Kasemaa otsustanud sellised asjad kategooriliselt lõpetada. Meeli nägu, kord naerune, kord valvas ja tähelepanelik, kippus silme eest ära ujuma, otsekui mingisse kollakasse uttu haihtuma. Purjus mis purjus."

Ülevaade Reinu isa „karjäärist":

„Roland Kasemaa oli töötanud mitmel pool. Mõnelt kohalt oli ta lahti lastud, teiselt ise tulema tulnud. Kunagi polnud ta oma endist ametit taga leinanud.

Omal ajal lihakombinaadis töötades oli ta hõlma all vorsti ja sinki koju tassinud, raadiotehasest jälle absoluutselt tarbetuid detaile, lampe ja poole toonud, need kulusid Reinule mänguasjadeks.

Raamatukaubastust, kus ta oli mõnda aega laotöölisena väikest palka teeninud, tõi ta koju raamatuid. See oli muidugi asjalikum ots, mis seal rääkidagi. Süvendas lugemisharjumust. Kõievabriku periodil oli isa tähtsalt nohisedes koju tarinud suure puntra jämedat kõit, millega polnud vähimatki peale hakata. („See ei kõlba mitte ülespoomiseks kah!" oli ema teda mõnitanud). Kolhoosist tõi ta värsket kala. Ainult liikulusmärgid jäid tal koju toomata. Ometi ei pidanud Rein isa mingiks vargaks. Algul tundus see otsekui ajamärgina, sest nii tegid paljud hiljem . . . Mis ta muud oli kui üks harjumus. Halb küll, aga harjumus olevat teine iseloom.

Isa jõi kõvasti, oli joonud kogu selle aja, mis Rein teda ja iseennast mäletas. Aga kunagi varem oli ta ju sportlane olnud. Tõsi, isa ei pannud sellele episoodilisele seigale oma elus kuigi olulist rõhku. Rein oli näinud mitut endist sportlast, kes olid end lootusetult põhja joonud. Need vintispäi muust ei rääkinudki kui oma paarist-kolmest hiilgeaastast, nende aeg oli sinna takerdanud."

Pääseda elama Mustamäele, on ideaal. Aga selles suhtes on — sõbra arvamist mööda — Reinu prognoos halb:

„Ma ütlen, et sina ei saa seda kuradi Mustamäed kah. Ei küüni saama! Te kumbki ei saa siit kunagi välja. Jah, te ei saa isegi Mustamäele. Meeli on vähemalt selle ära teeninud. Aga sina, klutt, aupärast pereisa, häh, sina oled argpüks, nahahoidja ja kooner . . . ma võin veel kaks sõrme, veel viis sõrme pihku pigistada, sõnu jääks ikka üle! Sina putitad oma „Jawat" ja mõne aasta pärast mingit „Zhigulid", selle asemel, et raha kooperatiivkorterisse panna."

Trots elutingimuste vastu murrab välja Viru hotelli eeskojas:

„Rein Kasemaa oli esimest korra elus „Viru" hotellis. Ja nüüd tundis ta, et on viimane aeg minema hakata, sest üks portjeeleti taga istuvatest neidudest, kes vadistas vajaduse korral vist kõiki Euroopa keeli, viimati veel jaapanitki, oli juba mitu korda vaenulikult tema poole vaadanud

Rein Kasemaa kahtlustas, et see tähelepanuväärse make-up'iga neiu valdab peale muude vabalt ka agulikeelt, nii et kartis iga hetk pika barjääri tagant prahvatavat midagi niisugust, nagu näiteks: kuule, kutt, lase siit heaga varvast!

Küll me teame, mõtles Rein Kasemaa süngelt ja kartlikult, alles lippasid sa, sukakand katki ja ninaalune tatine, kuskilt Kalamaja kandi koolist koju, sõid praekartuleid ja praesilku, küll me teame, pole sa meist teisem ühti . . . Nii et jah — need kunstripsmete alt heidetud pilgud tekitasid vastakaid tundeid ja muuhulgas trotsi. Rein Kasemaa tegi südame kõvaks ja istus edasi.

Kus on kirja pandud, et elupõlinе tallinlane ei tohi oma vabast ajast astuda oma linna kõige kõrgemasse ja esinduslikumasse hoonesse ning istuda kedagi segamata selle fuajees just nii kaua, kui tal selleks soovi on? Kas tohib või ei tohi? Kas polnud tema nagu iga teine tallinlane huviga jälginud linna kõrgeima hoone valmimist? Miks pidi ta siis nüüd pidevalt tundma põselihaste kohmetust, sarnade süüdlaslikku õhetust, suunurkade reetliku pingulolekut? See vastik argus, see tobe popsitunne!"

Taganemine trotsipositsioonilt oli väga alandav.

„Ma paluksin klaasi mahla ja . . . ma vaatan veel . . . Mandleid ikka on?" lausus Rein Kasemaa külma rahuga, ent natuke karuse kõrguga.

Ja siis kergitas baaridaam oma niitpeenet musta kulmu ja lausus malbelt, ent kategooriliselt:

„Noormees, te olete valuutabaaris." „Ah? Aa . . . Nojaa . . . Siis küll . . ."

Rein Kasemaa tundis, et hakkab jälle närvi minema, punastama, tal oli tegemist, et mitte jälle jooksma panna. Pilk maas, astus ta baarist välja. Teineteise embuses lõsutavad soome nolgid vaatasid teda tühjade lambapilkudega.

Militsionääri ja portjeed ignoreerides astus Rein Kasemaa tänavale. Pahameel, häbi ja enesehaletsus mürgitasid südame all läbisegi nagu pundar vihmausse."

„Olmeromaani" lahendus toimub positiivses suunas:

„Naine töötas nüüd komisjonikaupluses osakonnajuhatajana, arusaadav, et mõni parem hilp nüüd ka kõju rändas. Tema ise aga rassis sama komisjonikaupluse nurga taga, klaastaara vastuvõtupunktis. Eks see natuke tuim rabamine oli, aga tasku sai täiemaks kui kunagi varem." Perekonnal on pealegi väljavaated „Zhiguli" ostmiseks . . ."

AR-GI (EPL)

The Metropolitan Toronto and Region Conservation Authority korraldab ja hoolitseb Toronto ulatuses olevate vabaõhumuuseumite heaolu eest. Black Creek Pioneer Villiage'is näidatakse Kanadasse asujate elu. See annab noortele võimaluse tutvumiseks nende eluviisi ja elamutega, aga annab võimaluse ka sõbralikult tutvuda nende loomadega. Pildil tütarlaps varssa paitamas.

Nalja

Nõukogude esimeseks salapolitsei ülemaks oli Dzerzhinsky, mees kes isiklikult oli vastutav lugemata arvu süütute piinamises ja tapmises. Nõukogude propaganda on andnud temast aga pildi kui suurest humanistist.

Laps, kes kuulnud koolis räägitavat Dzerzhinskyst, küsis isalt:

„Isa, kas see on tõsi, et Dzerzhinsky armastas lapsi?"

„Jah," vastas isa. „Ta vihkas ainult nende vanemaid".

o

Abielupaar oli kirikust väljumas kui naine küsis:

„Kas sa nägid seda lillat kübarat, mis pr. Lambert kandis?"

„Ma kardan, et ei pannud tähele."

„Mis sa mõtled sellest kollasest sametkleidist, mis pr. Ploomil oli seljas?" jatkas naine.

„Ma ei pannud ka seda mitte tähele," ütles mees.

„Oh taeva pärast! Miks sa üldse kirikusse peaksid minema?"

„Lääne ideoloogia" vene T-särkidel

Vaevalt on N. Liidus talv möödas ja kasukad suvekorterisse pandud, kui kommunistlikel komblusvalvuritel algab kibe tegevus, et lugeda ja taunida läänelikke trükke noorte T-särkidel ja pulloveridel. Läänes on need mõttetused igapäevaseks nähteks, millest vaadatakse üle.

Ehkki „Harvard University" kraavihalli T-särgi rinnal ei ole kuigi veenev, N. Liidus aga näevad kõlblusvalvurid selles noorte ideoloogilist laostumist.

Eriti veel seetõttu, et kirjad on ladina tähtedega, mis vihjab lääne päritolule.

Nii kaebab N. Liidus ilmuva sakseelse nädalalehe „Neues Leben" kirjasaatja Valerie Friesen paljude nn. vaimusõgedate kirjade kandjate üle. Nende hulgas on mõnikord tegemist ka ilmsiütute ja apoliitiliste kirjadega nagu „I love you" poisi ja „I love you too" tüdruku särgi rinnal. Neid peab kirjasaatja veel maitselageduseks, kuna teine kiri „Ostke Phönix pastapliiatseid" on juba keerukam, kuna neid pole N. Liidus saadaval.

Eriti ärritab Frieseni, et kirjad pole kirilli tähtedega.

Nõukogude komblusvalve otsib eriti neid tekste T-särkidelt ja pulloveridelt, milledel võib olla ideoloogiline või pollitiline tagamõte. Nädalalehes taunitakse üht tütarlast, kelle T-särgi seljal . . . „irvitab laialt mingi visaazh . . . See on ju Colley. Timukas Colley, kes röövis, mõrvas ja piinas Vietnamis." (Arvatud on nähtavasti USA leitnant Calley, kes võeti sõjaroimarina vastutusele massimõrva eest My Lais). Nõukogude reporter on ilmselt vapustatud, kui tütarlaps ennast õigustab ja küsib: „Kas ma pean selle tobeda Colley pärast oma särgi minema viskama?"

Veel enam hämmastab kritiseerijaid, et üks noor mootorrattur Tshernõist kandis oma mootorratta tuuleklaasil teksti „Gott mit uns".

Vapustatuna noore mehe nõmeduse üle ei juhi reporter tähelepanu ebaõigele kirjaviisile, vaid selgitab seda, et nooruki kodulinn purustati viimases sõja täielikult ja naaberasula elanikud „tapeti fashistlike mõrvarite ja riiukukkede poolt, kelle vööpandlatel ja pistodadel seisis ka „Gott mit uns".

Ja lõpuks tabas Frieseni pöörane kohkumus, kui ta avastas ühe „pikajuukselise koolipingilt tulnu esimeste kasinate udemetega ülahuulel, kulunud dzhiinid jalas ja T-särgil Ühendriikide lipp. Ameerika lipp on kannatuste sümboliks tuhandetele emadele Tshiilis, Paraguais ja Nikaraaguas, kus paljud emade pojad on kas Washingtoni heakskiitmisel või kaastegevusel fashistlikes koonduslaagrites barbaarselt piinatud."

Ja reporter moraalitseb edasi: „Meie elame rahus, aga ei tohi ühelgi momendil unustada, et ideoloogiline võitlus ei lõpe.

Meie vastased kallavad meid eetris üle võltsitud „informatsioonidega", katsuvad tungida meie vaimu võõraste raamatute ja broshüüridega, lasevad käibele häbematud märgid pealkirjadega „Tapa venelasi!" ja trükivad esimesel pilgul ilmsüütutele pulloveritele mõrvarite ja moraalsete jäletiste visaazhe."

(EPL/KK)

Mis on teie maja väärtus?
Helistage meile! Meie anname teile tänase turuhinna.
Meie müüme MLS kaudu või eksklusiivselt.

HEINO PÄRNSALU
REAL ESTATE BROKER
469-5118

LINDEN
REAL ESTATE LTD.
1014 Queen St. E. (sissekäik 8 Boston Ave.) Toronto, Ont. M2M 2T9
21 A. KOGEMUSI KINNISVARADE VAHENDAMISEL